49ՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՎ 1438 — ՇԱԲԱԹ

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ԹԵՐԹԱՐԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՎ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Մանկության Քաղաք

ՀԱՅԱԲՆԱԿ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՏԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزتەدر
صاحب امتیازی : اوهانس فریه
اداره‌خانه‌سی باب‌عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳՆԱԾԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Զուտով համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցման համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ԳԱՏԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԿՈՅՐ ՀԵՏԵՒՈՂՈՒԹԻՒՆ

Ցուցամոլութիւնը, անամէջ զգացումները՝ մարդուն մէջ չեն մեռնիր երբեք։ Հարուստին ու աղքատին մէջ դանուած արահետը, չի կրնար երբեք հեռացնել մարդկային սիրտը այնպիսի ալիւտրիկ փափաքներէ՝ որոնք միշտ կը դրդուին անոր մէջ ցուցամոլութիւնը։ Մարդկային խրախճանքներուն «Եր»ին առջև անամաթիութիւնը, օրէ օր կ'ուռճանայ, կ'ուժգնանայ։ Մարդկային սիրտը որքան ըլլայ համեստ իր խուզութեան մէջ, նորէն չի կրնար զերծ մնալ ցուցամոլութեան այն դիւրին ազդեցութենէն՝ որ կը խրախուսէ մարդուն հագին, միշտ առաջ քալլ մը։ Բայց այդ ցուցամոլութեան քիչ մը յախուռն փափաքին մէջ, սխալ ու ծուռ ճամբու մը առաջնորդող մասուր ընթացք մը կայ, կոյս հասանք մը՝ որ սխալ հասկացողութեան ու աղայական համակերպութեան արդիւնքն ըլլալ կը թուի։ Արդարև գովելի է մտքը կրթութեան հայեցակ կամարէն ներս ուր մարդին զարգացումները նոր թափ մը կ'առնեն, ու ուելի կը միտին իրենց ջանքերը կրկնապատկել՝ հոգեկան կուռ յաջողը վայելելու յուսով։ Բայց այդ ոգեմանէն հեռու անհատի մը համար, ինքնախբեութեան պարտքովը օրորուելի, ու կոյր հետեւողութեան անել ճամբաներուն մէջ դեգերելի, շատ տարբեր է ու վնասակար։ Արդէն ցուցամոլութիւնը, որոշուած չափ մը կամ սահման մը չունի, ան անսահման երկինք մըն է՝ որուն մէջ մէն մի բարձրացում, նոր ուժ կուտայ ուելի մոլին գտնելու այդ ունակութեան։

Կրթութիւն ու հարստութիւն միշտ համընթաց կը քալեն, գրեթէ քովքովի, եղբայրաբար ու միեւնոյն ճամբուն մէջ։ Անհատ մը որքան ըլլայ քաղաքակիրթ, ու որքան միտի դէպի կրթութիւն ասում մը ընել, այնքան ալ կը բարգաւաճի նիւթապէս՝ որ կ'ապահովէ մարդկային բարօրութիւնը։ Նիւթապէս բարգաւաճ անձինք որոնք իսկ իրենց արամադրութեանց տակ լոյս միջոց մը ունեցած կ'ըլլան գոհացում տալու իրենց ցուցամոլ փափաքներուն, և իրենց հաշուեհիղին մէջ, իրենց այդ արարքը շատ ուշիզ կը համեմատի, առանց բարոյական ու նիւթական անհաւասարութեան մը վախը տեսնելու, բայց անդին ասոր հակապակեզը ներկայացնող մէկու մը համար կրնայ շատ ցաւալի ըլլալ։

Շատ մոլի հետեւողներ եղած ենք այնպիսի բարքերու, որոնք մեզ դէպ ի կործանում, դէպի փճացում առաջնորդելէ զատ, ոչ է օգտակարութիւն չունին։ Արդարեւ ուրիշէն օրինակ առնելու, մեր չգիտցածը ուրիշէն սովորելու հանդէպ մեր ունեցած աբ վերաբերումը թէպէտեւ գովելի է, բայց երբ չենք կրնար զանազանել ասոր մէջ, այն բարքերը, այն սովորութիւնները՝ որոնք կենսական են ու իսկապէս օգտակար մեզ համար, այն ատեն կը զղջանք մեր սխալանքին վրայ, բայց պէ՛տք է վստահիլ թէ քիչ մը ուշ մնացած այդ զղջումը, անօգուտ ու ապարդիւն զղջում մը պիտի ըլլայ։

Ի՞նչ հարկ կայ համեստ երիտասարդի մը համար, լոկ երեկոյթի մը մթնոլորտին վազանցիկ հրապոյրները ու տնուչութիւնները վայելելու փափաքով, ձեռնարկել մեծամեծ ծախսերու, պարքով հագուստ կամ կօշիկ դնել, և կամ իր արդուզարդին վերաբերեալ ուրիշ արժէքաւոր առարկայ մը գնել, ու տարիներով կիսել այդ պարքին տակ, և տարիկա լոկ քանի մը ժամուան վայելքի մը դիմաց։

Բարեկամներէս մէկը, դեռ անցեալ օր երեկոյթ մը տարքած էր. ինքը թէպէտեւ նիւթապէս համեստ ազայ մը, թեթեւ փափաքը ունեցեր էր կարելի եղածին չափ նիւթապէս վանելէ՝ փայլուն ցուցնելու համար այդ երեկոյթը, որ թաղին մէջ յեսոյ բաւական նիւթ պիտի մատակարէր մեր գեղանի տիկիններուն ու օրիորդներուն՝ իրենց ազուոր բամբասանքը չահագործելու համար։ Վեց հարիւր ղրուշի մօտ ծախք մը ըրեր էր, և ութսուն հոգիի մօտ հրաւիրեալներ ներկայ գտնուած էին այդ երեկոյթին, ու հաւատացէ՛ք որ այդ երեկոյթէն վերադարձող մի քանիներէն հեռաւեալ օրն իսկ լսեցի թէ գոհ չեն մնացեր ու իրենց պզտիկ դիտողութիւնները ինծի կը ներկայացնէին որոնք կրնային ալ իրաւացի ըլլալ։ բայց խնդիրը այդ թերութեանց վրայ չէ։ ինչ որ ալ ըլլայ, ամէնէն մեծ երեկոյթներու մէջ իսկ, սակայն թերութիւններ կրնան պատահիլ, և որոնց համար պէտք է ներողամիտ ըլլալ։ բայց ազամարար այդքան ծախք ընել, և այդ ալ լոկ բամբասելու համար, այս ալ ոչ է լուրջ ու զարգացած մարդու մը ձեռնարկը չէ։ Փառասիրման համար եղած քիչ մը խիզախ փափաքները պէտք է զսպուին որքան կարելի է։ Պարզ ու չափաւորը գովելի է ամէն տեսնէ ու ոչ միայն գովելի այլ օգտակար է բուն իսկ ենթակային համար։

Շատ արդահատանքով կը դիտեմ մեր այն կարգ մը երիտասարդները՝ որոնք դիս կը դիմաւորեն, կառաբեալ ճէնդիմէնի մը ցուցամոլութեամբ։ արտաքին կեղեւը չատ բան կը յատուցնէ զինքը դիտողին՝ ներքին մարդուն համար։ Բայց բոլորովին հակապատկերն է քաջ յատացածիդ։ Կեղեւներ են տասնք փաքի գաճաճ արձանները՝ որոնք ուշ կամ կանուխ անխուսափելիօրէն պիտի փչուին։

Ամէն բանէ առաջ մեր ցուցամոլութեան պէտք է տանձ դնենք, ու ուելի պարզասէր ըլլանք։

ՍՏԵՓԱՆ ԽԱԶՈՒՆԻ

ԴՐՈՇՄԻ ՆՈՐ ՕՐԷՆՔԸ

ԳԼՈՒԽ Բ.

ՀԵՄԵՍԱՏԱՆԱԿԱՆ ՑՈՒՐԳ

Զորրորդ Մաս.— Բաժինի վրայ հիմնուած ընկերութիւններու մուրհակները, պարտաթուղթերը եւ օտար փոխառութեանց արժեթուղթերը

Յօդ. 21.— Կայս. Ֆերմանով հաստատուած ամէն կարգի ընկերութիւններու առժամայ արժեթուղթերն ու վերջնական բաժնեթուղթերը՝ իրենց անուանական արժէքին իւրաքանչիւր 100 ղր.ին համար 20ֆր.ի դրոշմաուրքի ենթակայ պիտի ըլլան, որ մէկ անգամ պիտի հաստատուի։ (100 ղրշ.ին կատարեալները 100 ղրուշ պիտի հաստատուին)։ Յառաջիկային հաստատուելիք այս կարգի ընկերութիւնները ոչ է կերպով զերծ չպիտի մնան այս տուրքէն։

Յօդ. 22.—21րդ յօդուածին մէջ յիշուած ընկերութիւններու կողմէ հրապարակ հանուած առժամայ արժեթուղթերը կամ վերջնական պարտաթուղթերը նմանապէս մէկ անգամուան համար իրենց անուանական արժէքին իւրաքանչիւր 100 ղրշ.ին և կամ անոր կատարեալներուն համար 10 ֆր.ի տուրք մը պիտի հատուցանեն։

Յօդ. 23.—21րդ յօդուածին մէջ յիշուած ընկերութեանց տեսղութիւնը երբ երկարաձգուի, դարձեալ բաժնեթուղթերուն վրայ, 21րդ յօդուածով որոշուած դրոշմաուրքը նորէն պիտի գանձուի՝ այդ երկարաձգումը որոշուած օրէն սկսեալ մինչեւ երեք ամիս եռաքը։ Եւ եթէ ընկերութեան տեսղութեան նախապէս որոշուած պայմանաժամը աւարտելու առեն տակաւին ամորթի չեղած պարտաթուղթեր գտնուին, այն ատեն նոր արժեթուղթերէն այդ թուականէն սկսեալ մինչեւ երեք ամսուան պայմանաժամու մը միջոցին 22րդ յօդուածին մէջ ցոյց տրուած դրոշմաուրքը պիտի գանձուի։

Յօդ. 24.—21րդ յօդուածին մէջ յիշուած ընկերութիւններու դրամագլուխի յաւելման պարագային, դրոշմաուրքը պիտի գանձուի այդ դրամագլուխին վրայ աւելցած մասէն, համաձայն 21րդ և 22րդ յօդուածներուն։ Այն պարագային որ դրամագլուխի յաւելումը նոր բաժնեթուղթերու և պարտաթուղթերու հրապարակ հանուելուն միջոցաւ տեղի չունենայ, դրոշմաուրքերը պիտի գանձուին գոյութիւն ունեցող բաժնեթուղթերու և պարտաթուղթերու վրայ։ Այն պարագային որ դրոշմաուրքի ենթակայ ընկերութեան մը՝ դրօշմի ենթակայ չեղող ընկերութեան մը հետ միացուելովը դրամագլուխը աւելնայ, դրոշմաուրքը պիտի գանձուի դարձեալ այդ դրամագլուխին վրայ աւելցուած մասէն։

Յօդ. 25.—21րդ և 22րդ յօդուածներուն մէջ յիշուած բաժնեթուղթերն ու պարտաթուղթերը չպիտի կրնան շրջաբերութեան հանուիլ՝ մինչեւ որ դրոշմաուրքը հատուցուած չըլլայ։ Այն պարագային երբ քան օրինի դրոշմուած առժամայ բաժնեթուղթեր և պարտաթուղթեր ներկայացուին, և կամ եթէ դրոշմաուրքը այլապէս հատուցուի, այդ բաժնեթուղթերուն և պարտաթուղթերուն վերջնականները պիտի դրոշմուին՝ առանց նոր տուրքի մը հատուցման։ Երբ արդէն գոյութիւն ունեցող բաժնեթուղթեր և պարտաթուղթեր փոխուելով հրապարակ հանուին և եթէ ասանց տակաւին կամ պայմանաժամի չրջաններուն վրայ ոչ է փոխուիլն չը կատարուի, նոր բաժնեթուղթերն և պարտաթուղթերը ձրիաբար պիտի դրոշմուին, հին բաժնեթուղթերուն և պարտաթուղթերուն ներկայացուելովը։

Յօդ. 26.—Թուրքիոյ մէջ չրջաբերութիւն ունեցող բոլոր օտար փոխառութեանց արժեթուղթերը, բաժնեթուղթերն ու պարտաթուղթերը՝ իրենց անուանական արժէքին իւրաքանչիւր 100 ղրշ.ին համար 10 փր.ի դրոշմաուրքի ենթակայ պիտի ըլլան, որ պիտի հատուցուի մէկ անգամ միայն։ (Կատարակները 100 ղրշ. պիտի հաշուուին)։ Այն պարագային որ անոնց անուանական արժէքը ցոյց տրուած չէ, դրոշմաուրքը պիտի գանձուի իրական արժէքին, այսինքն՝ հրապարակի գինին համաձայն։

Այս տուրքը կէս առ կէս պիտի հատուցուի ծախողին և գնողին կողմէ։

ԳԼՈՒԽ Գ.

ԴՐՈՇՄԱՏՈՒՐՔԷ ՁԵՐԾ ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Յօդ. 27.— Յեռագայ մուրհակները, թուղթերը և ծանուցումները դրոշմաուրքէ զերծ են.—

1. Պետական պաշտօնարաններու միջև կատարուող գործողութեանց վերաբերող բոլոր պաշտօնաթուղթերը։

2. Պետական պաշտօնարաններէ կընքուած փոխառութեանց պայմանագիրները։

3. Կայս. կառավարութեան կողմէ հրապարակ հանուած փոխառութեան պարտաթուղթերուն վերաբերող սաստրագրութեան տոմսերը։

4. Անհատներու վերաբերող գործողութեանց մասին տրուած թուղթերը, ծանօթագրութիւնները, հաստատագրութիւնները և ընդօրինակութիւնները՝ որոնց պէտքը կը տեսնուի Պետական պաշտօնարաններու կողմէ։

5. Օտար երկիրներու և կամ Թուրքիոյ ներկայ կոնսնագիրը չգործադրուող տեղերու մէջ պատրաստուած և ուղղակի Պետական պաշտօնարաններու տանուած ու հուլոյն քաղուելիք բոլոր ները և ուրիշ առեւտրական թուղթերն ու մուրհակները։

6. Երկրագործական պանքայէն փոխառնուած գումարներու վերաբերող մուրհակներու վրայ գրուած երաշխաւորութեան, փոխանորդութեան և գրաւի մակագրութիւնները, ինչպէս նաեւ նոյն գումարներու գանձման համար տրուած ստացագիրները։

7. Ապահովութեան Սնուցիկին կողմէ անհատներու տրուած թուղթերը, ինչպէս նաեւ Սնուցիկին կողմէ՝ ներքին գործողութեանց համար պատրաստուած թուղթերը։

8. Ցանցանքի կամ սերմերու վերաբերող դատական բոլոր գործողութիւններու մասին գրուած թուղթերու բո՛ւն պահանջները, ինչպէս նաեւ անոնց ընդօրինակութիւնները, որոնց զեկուցուիլը կը տրամադրէ Օրէնքը, նաեւ որոշ տուրքերու Սակայցին 57րդ և 58րդ թիւերուն մէջ ցոյց տրուածներէն զատ, այն կոչնագիրները, որոնք Պետական պաշտօնարաններու կողմէ կը ղրկուին։

9. Ի. գլուխի մէջ յիշուած յիշատակագրերն ու վճռագրերը, որոնք դրոշմաուրքի օրէնքին հակառակ տարքներու կը վերաբերին, ինչպէս նաեւ զանձնամէնները և վաստրացուած ընդօրինակութիւնները, որոնց յիշուած են Զ. և Է. գլուխներուն մէջ։

10. Երկթուղիներու կանոնագրութեանց հակառակ տարքներու և երկաթուղիներու վրայ տեղի ունեցող արկածներու վերաբերող թուղթերը։

11. Դատարաններու և դատաւորներու կողմէ հաղորդուած «մէմթուրէները» և անոնց պատասխանները։

12. Գիւղացիներու տուներուն չինութեան վերաբերող մազպաթները և յատակագիծերը։

13. Ընտրութեան և անուանման մազպաթները։

14. Նախապէս պատրաստուած մազպաթին ի հաստատութիւն և ի մեկնութիւն ամէն ատենի ժողովներու կողմէ տրուած մազպաթները և միեւնոյն մարմնին կողմէ երկին անգամ տրուած մազպաթները։

15. Գիւղերու և թաղերու իմամներուն, մութթարներուն, քահանաներուն և խաչամներուն կողմէ տրուած իլմիխապէրները, այնպիսի իրողութեանց մասին զորս իրենց պաշտօնին բերմամբ պարտաւոր են ծանուցանել Պետական պաշտօնարաններու։

16. Ի նպաստ մզկիթներու և կրօնական ու բարեգործական ամէն կարգի հաստատութեանց պատրաստուած իլմիխապէրները, վկայագիրները, հաստատագիրները, յայտարարագիրները և ծանուցագիրները։

17. Իմամներու, մութթարներու և ուրիշ պաշտօնեաներու կողմէ՝ միեւնոյն նահանգին սահմաններուն մէջ կատարուելիք ճամբորդութեանց համար տրուած իլմիխապէրները։

18. Մէթրէսներու ուսանողներուն՝ իրենց այդ հաստատութեանց մէջ բնակելուն և իրենց անցագիրներուն ծրագրէ տարուելուն մասին յանձնուած վկայագիրները, ինչպէս նաեւ անոնց ուսման վկայականները։

19. Վարժարաններու բացման համար տրուած տրօնագիրները, և նախակրթարաններու և նախնական վարժապետանոցներու կողմէ տրուած վկայագիրները և աստիճանները։

20. Ի նպաստ վարժարաններու և կրօնական ու բարեգործական հաստատութեանց տրուած ներկայացումներու, նուագահանդէսներու և պարահանդէսներու տրօնագիրները։

21. Մինչեւ 100 ղրշ.ի ամսաթոշակ կամ նպաստ ստացող անձերու ինքնութեան կամ գտնուած վիճակին մասին տրուած իլմիխապէրները և ուրիշ վկայագիրները, հաստատագիրները և յայտարարագիրները։

22. Զգաւորներու տրուող ամէն կարգի իլմիխապէրները, և ուրիշ վկայագիրները, հաստատագիրները և յայտարարագիրները, ինչպէս նաեւ Պետական պաշտօնարաններու կողմէ՝ չքաւորներու համար տրուած վճռագիրները, հիւծէթները, մազպաթները և որոշմագիրները։

23. Կարօտ հաղորդներու բաշխուած տրմիքներու ընկալագրերը և երաշխաւորագրերը։

24. Պետական պաշտօնաուններու կողմէ տուրքերու, պետական ուրիշ հաստատութիւններու և կամ հանրային շահու անուանքով՝ անհատներու ուղղուած ծանուցագիրները. թղթատարական եւ հեռագրական վերատեսչութեան կողմէ անհատներու ուղղուած բոլոր ծանուցագիրները։

25. Անհատներու կողմէ տուրքերու եւ պետական շահերու մասին կառավարական պաշտօնաուններու դիմուած ծանուցագիրները։

26. Լրատուներու կողմէ՝ իրենց լրատուութեան պահանջած ծախքերուն հատուցման յանձնաւորութիւնը յայտնող մուրհակները։

27. Սաստրագրութեանց եւ կնիքներու վերատրման եւ վկայութեան համար տրուած մակագրութիւնները (չերկ)։

28. Պաշտօնական աճուրդներու եւ նուազուրդներու մասնակցողներու հարստութիւնը դնահատող եւ հաստատող թուղթերը։

29. Շերամի հնձաները թուխի դնելու մասին տրուած արտօնագիրները։

30. Բարի վարուց մազպաթները եւ վկայագիրը։

31. Առողջապահական իշխանութեանց կողմէ՝ Թուրքիոյ մաքրանոցներէն մեկնող սուլթաններու տրուած իլմիխապէրները, նաեւ անասուններու, անասնական նիւթերու և մաքսատանց մէջ առողջապահական քննութեան ենթարկուելիք նիւթերու մասին՝ յատուկ պաշտօնեաներուն կողմէ խմբագրուած թուղթերը եւ տեղեկագիրները։

32. Պատուասաուսի և հանրային իրաւանց բերմամբ՝ գիտական քննութեանց մասին տրուած տեղեկագրերը, վկայագրերը և բժշկական բոլոր դեղագիրները։

33. Պանդոկապետներու և խանձիներու կողմէ՝ Ոստիկանութեան յանձնուած ծանուցագիրները։

34. Կալուածներու արժէքին, վարձ-

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ 178

ԶՈՒԼՀԱՆԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՓԱՐԱՑՈՎ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԼԷ

ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՆԳՐՈՒԱՆԸ

Ճայէն եաք գիւղացի առնէրը ու աղան սկսան խօսակցիլ Նուն նահանգին մէջ կատարուած ասնավաճառի մը վրայ, ուր կենդանիներ ծախելու պիտի առնէին։ Տղան առնչորս եղ պիտի առնէր և ասոր համար երկու վճռոն վարձած էր։ Վաճառներէն մէկուն մէջ հօթը եղ տեղաւորուած էր ուր ինք ալ պիտի նստէր ճամբան կենդանիները խնամելու համար։ Ու սակայն մինչեւ որ կենդանիներուն ամէնքն ալ վագոնին մէջ տեղաւորեր օգնականի մը պէտքը կզգար։ Իսկ հայրը աղուն հակառակ կարծիք կը յայտնէր. այսպէս երկուքն ալ կը վիճէին։ Լավառէա միջամտելով.

— Եթէ կ'ուզէք համաձայնութիւն մը գոյացնեմ ձեր երկուքին միջեւ։ Ես մինչեւ կայարան կ'ուղեկցիմ Գ. ժանին, այսպէսով թէ քիչ մը ճամբայ առած կ'ըլլամ և թէ փոքրիկ ծառայութիւն մը մատուցած կ'ըլլամ ձեր ինձ ընծայած հիւրասիրութեան փոխարէն։

Լավառէայի այս առաջարկը սիրալիր կերպով ընդունուեցաւ գիւղացիներուն կողմէ, և ժան ու Լավառէա կենդանիները իրենց առաջը ձգած մարթի 21րդ օրը հեռացան գիւղէն։

Ճամբան ժան տեսնելով որ Լավառէա իր հաշուառները հակառակ կողմը դարձուցած ու այնպէս հագած է զանոնք, հեռաքրքրուեցաւ պատճառը հարցնելու.

— Պատառը չատ պարզ է պատասխանեց Լավառէա, չեմ ուզեր որ հանրութեան ուշադրութիւնը վրաս դարձնեմ. հիմա քանի որ արշառարծի պարտականութիւնը կը կատարեմ, պէտք է որ իր արշառարած ներկայացնամ և այս հագուստներս ալ բաւական կը նմանին արշառարծի մը հագուստներուն։ Հետեւաբար և ոչ մէկը կը կասկածի իմ ճշմարիտ արշառարած մը ըլլալուս։

Գիւղացին թէեւ տարօրինակ դատեւ Լավառէայի այս բացատրութիւնները, սակայն առանց ոչ է դիտողութեան լսեւ մնաց։ Լավառէա մինչեւ կայարան առաջնորդեց կենդանիներն ու երիտասարդը, զոր վագոնին մէջ տեղաւորելէ եաք, հրաժեշտ տալով երիտասարդին մեկնեցաւ կայարանէն և աչքերը չորս կողմը դարձնելով, դիտեց թէ զինքը հետաքնդող մը կա՞ր։ Երկաթուղիի պաշտօնեաներէն իւրաքանչիւրը հեռուն մէկ մէկ գործերով զբաղած էին. Լավառէա ամէնէն օգտուելով գաղտագողի կերպով ցատկեց կենդանիներուն վագոնը ուր դիզուած խոտի դեղերուն մէջ թաղուելով պահուրտեցաւ։ Խորամանկ խմբագիրը այս ծրագրով ուզեցած էր գիւղացիին աղուն։ Գիշ եաքը սուլիչը փչեց և վայրաթրթը շոգեկնդ ճամբայ ելաւ։ Երիտասարդ ազատ չունչ մը քաշեց։ Կառախումբը թէեւ շոգեկնդ կը սուրար, սակայն ճամբան չատ երկար կ'երեւէր Լավառէայի աչքին։ Բարեբաղդաբար ճամբայ ելնելէ առաջ, խոշոր կտոր մը հաց գրպանած էր և հիմայ այնչափ չէր նեղուեր անօթութենէն։ Կառախումբը Վիլֆռանշ, Մաքոն, Շալոն և ուրիշ կայարաններու առջեւէն անցնելով մինչեւ Տիժոնի չրջակայքը Բերբրնի կայարանը հասաւ։ Հոս քիչ մնաց Լավառէա օձիքը ձեռք պիտի տար։

Կառախումբը երկու ժամի չափ պիտի մնար այս կայարանին առջեւ. ուստի գիւղացին աղան ժան սկսաւ կենդանիներուն կեր տալ. բարեբաղդաբար մուրթ խիստ ասոիկ էր և չկերցաւ։ Նշմարել Լավառէայի խաբերուն տակ գտնուիլը։ Վերջապէս կառախումբը երբ երկրորդ անգամ ճամբայ ելաւ Լավառէա խաբերուն մէջ փուտած խոր գունի մը մէջ թաղուեցաւ։

Շոգեկառքը Տիժոն և նոյն Սաւոյիա կայարաններէն գատելով, Մարտի 23րդ օրը առաւաւ ժամը 11ին Թուլերի կայարանը հասաւ։

Հոս առանց մէկէ մը տեսնուելու վար իջնալ պէտք էր. ուստի Լավառէա գունակը բռնելով կամաց մը դուրսը հեռացաւ։ Ոչ օք տեսաւ չրջակայքը և անմիջապէս ցատկեց մայթին վրայ։ Գեղջուկին աղան ժան, որ երեսունվեց ժամէ ի վեր բռնաբարուած էր վագոնին մէջ, անիկայ ալ վար ցատկեց և երկուքը դէմ դէմի եկան։ Գիւղացին նկատելով որ իր վագոնին մէջ պահուրտելով ճամբորդող ոչ է մէկը պարկեշտ անձ մը չկրնար ըլլալ, սկսաւ ամբողջ ձայնովը պոռալ.

—Գող կայ, հասէ՛ք, գող կայ։

Գեղջուկին այս յիմար ընթացքը վերջին ծայր զայրոյթ պատճառեց Լավառէայի։ Եթէ կայարանի պաշտօնեաները աղուն ձայնը լսելով օգնութեան փութային, ամէն այս կորսուած կ'ըլլար Լավառէայի համար որ տարիէ մը ի վեր այսչափ տառապանքներով աշխարհի չրջանը քնելէ եաք՝ հիմա Բարիզի չրջակայքը պիտի տեսնուէր հրաժարելի չորս միլիոնի ժառանգութենէն։ Այս փորձանքէն ազատելու համար փախչելէ ուրիշ միջոց չուներ Լավառէա որ մէկ չունչով ցատքեց կայարանէն ու հեկայաքալ սուրալով, մինչեւ քաղաքին խորերը հեռացաւ։ Ժան որ երկաթուղու մէկ քանի պաշտօնեաներուն հետ Լավառէայը կը հետապնդէր, չարունակ կը գոչէր։

—Գողը բռնեցէք, գո՛ղը, կը փախչի կոր։

Լավառէա իր այս խուճապին մէջ ամայի փողոց մը մտաւ որուն ասնեղէն մէկուն պարտէզի դուռը դոց գտնելով.

— Հետապնդողներուն առջեւէն փախչելէ ուելի, հեռաքը անոնց աչքէն կորսնցնելն է վարպետութիւնը, բաւ ինքնիրեն, և պարտէզին ներս մտնելով դուռը վրայէն զոցեց։

(Շարունակելի)

քի գինին և տուրքերու գնահատման ու բարեփոխման մասին առանց օձէ շահկերի մը դիմումին, պետական պաշտօնարաններու տեսած պէտքին վրայ պատրաստուած տեղեկագրերը և մասնաւորաբար մեր ազգաբնակները։

35. Երաշխաւորներու Նիւթական կարողութեան մասին արուած վկայագրերը և պաշտօնապէս կատարուելիք հաստատութեան գործունէութիւնները, ինչպէս նաև երաշխաւորներու հարստութեան ստացիկը ճշդող թուղթերը։

36. Որքերու գոյքերու վարչութեան կողմէ՝ որքերու տրուած տեսակի կարօտները, ինչպէս նաև Շէրիի դատարաններու կողմէ յանձնուած իրանէ հեռացեալներուն մէջ գրուած երաշխաւորութիւնները։

37. Որքերու գոյքերու Սնտուկներուն կողմէ տրուած «նաֆգաթ»ի վերաբերող ընկալագիրները։

38. Գաղթականներու ապահովութեան կանոնական պայմանժամերու միջոցին՝ իրենց ծննդավայրին մէջ ունեցած անշարժ կալուածներու մասին պարտաստել տալիք փոխանորդագրերը։

39. Պետական հանգստեան թաղի Սնտուկներու կողմէ հանգստեան կոչուած պաշտօնեաներու այրիներու և որքերու տրուած թուղթերը։

40. Կառավարական հանգստեան և անպաշտօն վիճակի թաղի Սնտուկներու կողմէ հանգստեան կոչուած կամ անպաշտօն վիճակի մէջ դտնուող պաշտօնեաներու, այրիներու և որքերու ամսաթաշակի հաստատման մասին որոշուած և վերջնական որոշում մը չպարունակող բոլոր մազաղաթները, ինչպէս նաև 500 դր.ի կամ աւելի պահա ամսաթաշակի մը վճարման վերջնական որոշումը պարունակող մազաղաթները։

41. Հանգստեան կոչուելու իրաւունք չունեցող կարօտ պաշտօնեաներու և կամ չքաւորութեան մէջ մեռնող պաշտօնեաներու ընտանեաց նպաստ շնորհելու մասին տրուած մազաղաթները։

42. Մինչև Ա. չավուշի ասիճանը՝ օմ. զինուորներէն զէնքի տակ չկոչուած կամ արձակուած և կամ արձակուրդի մէջ դտնուող զինուորներու զինուորական գործերուն և ամսաթաշակներուն նկատմամբ՝ թէ իրենց և թէ պետական պաշտօնեաներու կողմէ պատրաստուած, ինչպէս նաև անոնցմէ մեռնողներուն որքերու և այրիներու ամսաթաշակներու մասին նմանապէս պատրաստուած և յանձնուած ամէն կարգի թուղթերը։ Նաև զէնքի տակ գտնուած առներին մեռնող զինուորներու ժառանգաւորներուն ժառանգութեան իրաւունք ունենալը վաւերացնող ժառանգական հէօճէթները, և իրը կամաւոր զէնքի տակ կոչուելու համար մատուցուած աղերսագրերը և այդ աղերսագրերուն վրայ կատարուիլը հարկ եղող գործողութեանց վերաբերեալ թուղթերը։

43. Մինչև Ա. չավուշի ասիճանը զինուորներէ զէնքի տակ գտնուողներուն կողմէ՝ իրենց անձնական գործերու նկատմամբ տալիք աղերսագրերը։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՖՐԱՆՍԱԳԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՑ ՆՈՐ ՆԱԽԱՐԱՐԸ.— Իրեն պատիւ բերող երկար վարանումներէ վերջ, Մ. Լէոն Պուրժուա համակերպեցաւ ընդունելու արտաքին գործոց նախարարի փոփուկ պաշտօնը, մանաւանդ ներկայ պարագաներուն մէջ։ Մինչև վերջին վայրկեանը կը տարակուսէր տակաւին, որովհետև Պուրժուա կը վերաբերի քաղաքական մարդոց խիստ հաղուագիւտ դասակարգութեան մը։ Բնաւ պաշտօնի հետամուտ եղած չէ։ Եւ պատուները իրեն եկած են, հակառակ իրեն։ 1880ին Ռէնոի նահանգապետի օգնական, հետեւեալ տարին Ալպիի նահանգապետ եղաւ, յետոյ Թուլուզի, ապա սահիկանութեան նախարար —36 տարեկան հասակին մէջ։ Իր իմացականութիւնը և հրապոյրի զօրութիւնը միայն օգնած են զինքը առաջ քշելու։ Ժամագործի որդի, ուսմանց բարձրագոյն ընթացքը կատարեց և իրաւագիտութիւն ուսաւ։ Հազիւ աւարտած էր, բայց զինքը Պեսական Խորհրդոյ փոխարան Մ. Քրիսթոֆլի առջև հանեց, որ ընդհանուր հանրօգուտ շինութեանց նախարար ըլլալով Պուրժուան իրեն քով առաւ իբրեւ քարտուղար։ Այս վայրկեանէն սկսեալ իր քաղաքական ասպարէզը անհաւասարի արագութեամբ քալեց։ Առանց Բուրգէոյս դաւառային կարեւոր պաշտօնները, բանէնք միայն թէ 1888ին երեսփոխան ընտրուեցաւ զորավար Պուլանժէի դէմ, Նոյն տարին ներքին գործոց նախարարի խորհրդական եղաւ Ֆլոքէի դահլիճին մէջ։ 1890ին ներքին գործոց նախարար։ Նոյն տարին կրթական նախարարի դահլիճին մէջ։ 1892ին դատական գործոց նախարար Ռիպոյի դահլիճին մէջ։ 1895ին Վարչապետ։ 1896ին արտաքին գործոց նախարար։ 1898ին հանրային կրթութեան նախարար Պուհոնի դահլիճին մէջ։ 1902էն մինչև 1903 Երեսփ. Ժողովին նախագահ։ Այնուհետև այլ եւս մերժեց Երեսփ. Ժողովին նախագահութիւնը, ընտանեկան յուսալի վիշտերու հետեւանքով։ Նախարարական ամէն ճգնաժամի առթիւ մերժեց նոր դահլիճի կազմութիւնը՝ որ իսկոյն կ'առաջարկուէր իրեն։ Վերջերս դեռ մերժեց Հանրապետութեան Նախագահի և Մեքակոյթի Նախագահի թեկնածութիւնները՝ զոր իր բարեկամները առաջարկած էին իրեն։ Այս անգամ ալ մերժեց նոր Դահլիճի կազմութիւնը։ Իշխանութեան պատասխանատուութիւնը առնել չուզեր իրեն վրայ, որովհետև պայքարող միաք մը չէ, և պայքարին մէջ չի տեսներ հարուածներ տալու և ընդունելու հաճոյք։ Բայց եթէ գործունէութեան մը միջոցին՝ զոր նախապէս ընտրած և հաւատն խորհրդածութեամբ որոշած է՝ դիմադրութիւն տեսնէ, առանց ակարանալու մինչև ծայրը գացող մարդ է։ Ամէն անգամ որ դժուարին պարագայ մը ծագի Ֆրանսայի արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ, կը դիմեն իր խորհուրդին։ Դեռ անցեալները, Թանէյրի գործերուն առթիւ Մ. Ռուվիէ իր աջակցութիւնը խնդրեց որ Պերլին երթալով կարգադրէ վէճը։

Մ. Լէոն Պուրժուա այս վերջին տարիներուն ընտանեկան ցաւալի վիշտեր կրեց։ Երիս տարուան մէջ երեք կորուստ։ Նախ իր քոյրը կորսնցուց՝ որուն համար խորունկ գգուանք մը ուներ, յետոյ իր դուստրը, որուն պարզ հարբուխը թոքախտի փոխուած էր, և վերջապէս իր կինը՝ որ երկար տանջի վեր հիւանդութիւն էր։ Այս յաջորդական հարուածները ընկճեցին զինքը, և երկար տարի անմխիթար թողուցին զայն։ Կաւեցաւ իր վիշտերուն դէմ, և կամաց կամաց սկսաւ դարձեալ համ մը առնել կեանքէն։ Այլ եղբայրութեան և անձնուիրութեան գործերով միայն ուզեց կրկին մտնել հանրային կեանքին մէջ։ Այս է պատճառը որ իր անունը արձանագրուած է փ�ադարձ օգնութեան ընկերութեանց, հիւծախտի դէմ դաշնակցութեան ասամբներուն մէջ։

ՄԱՆԿԱՑԱԾ ԱՐՀԻԴԻՏՈՒՀԻՆ.— Վիեննայի օրաթերթերը երկարօրէն կը քննեն Ֆլօթիլա արհիդքաւհիին անանկութեան պարագաները։ Կը յայտարարեն թէ արհիդքաւհիին դրամական նեղութիւնները նոր չեն։ Իր ամուսինն՝ Եօզէֆ արհիդուքսին կենդանութեան օրերուն, ոչ օք բան մը գիտէր արհիդքաւհիին անձնութեան վրայ։ Արդէն երկու տարի առաջ փորձ մը եղաւ կարգադրութեան, և արհիդքաւհիին 1 միլիոն 750,000 քորոն ձեռք ձգեց Բէյճիայի մէջ ունեցած երկու դղեակները երաշխաւորութիւն տալով։ Արհիդքաւհիին չահ ունէր նաև Բէյճիայի մէջ պանքային մէջ։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆը ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ.— Արտաքին գործոց նախարար իշխան Զինկ ամերիկեան դեսպանէն բացատրութիւն ուզեց Փիլիպպեան կղզիներուն մէջ ամերիկեան զօրքերուն ուեղնալուն վրայ, յայտարարելով թէ Միացեալ Նահանգաց մէջ Զինու կացութեան մասին տարածուած վրդովիչ լուրերը սպառնալիք մըն են Զինաստանի խաղաղութեան, և խնդրեց դեսպանէն որ իր կառավարութեան իմացնէ թէ Զինու մէջ անդորրութիւն կը տիրէ, և Տէրութեանց հետ իր յարաբերութիւնները բարեկամական են։

Զինաստան, պատասխանելով անգլիացի և Ֆրանսայի դեսպաններուն՝ որոնք Նանչանկի կառաջարկին համար փոխարինութիւն կը պահանջէին, մերժեց, և յայտարարեց թէ մինչև որ Թիէնցինի Փոխարքան մանրամասն տեղեկագիր մը չղրկէ սպանութեանց մասին, կառավարութիւնը ինքզինքը պատասխանատու չդգար։ Զինու անկարգութիւնները հետեւանքով, Բէյճինի գերման դեսպանը յուսաձգեց իր մեկնումը իբրեւ Թօքիոյի դեսպան։ Ֆրանսական դեսպանն ալ, որ արձակուրդով Ֆրանսա պիտի մեկնէր, յուսաձգեց։

ԱՐՔԱՑԱԿԱՆ ՆՇԱՆՏՈՒԻՐ.— Ալֆոնսօ Թագաւոր հրաւիրեց պաշտօնապէս իր նշանախօսութիւնը Լենա Իշխանուհիին հետ։ Այս առթիւ հեռագիրներ ուղղեց Պեռութեանց գլուխներուն, որոնք փութացին շնորհաւորել Ն. Վեհափառութիւնը։ Թագաւորը իր նշանածին հետ մինչև Պոտսս գնաց, սիր թողլով զայն և մայրը, ինք օթօմպիլով Սան Սեբաստիէն դարձաւ։ Լիսաբոն Թագաւոր Պիտիրի մէջ կարճ տեսակցութիւն մը ունեցաւ անոնց հետ։

Ալֆոնսօ Թագաւոր հեռաւոր հեռագիրը ուղղեց Պապին.— Զեր Սրբութեան բարեացակամութեան նոր և կարեւոր ապացոյցներուն համար որդիական և երախտագէտ զգացմամբ, կ'ապրեմ նշանախօսութիւնս Պարթէնոպէիի Լենա իշխանուհիին հետ։ Իմ ապագայ հարս երջանիկ էին քզինքը անուանելով բարեպաշտ դուստր Կաթոլիկ Առաքելական Հռոմէական Եկեղեցիին, և ինձի հետ Զեր Սրբութեան օրհնութիւնը կը խնդրէ, որպէս զի Տէրը մեզի տայ իր շնորհը այս և հանդերձեալ կեանքին մէջ։»

ԷՏՈՒԱՐԴ ԹԱԳԱՒՈՐ.— Այս ամսուն մէջ Պիարից Էտուարդ Թագաւորին պիտի այցելեն Բարթուկալի և Շուէտի Թագաւորները։ Պատերազմական նախարարը որոշեց Պիարից զրկել 57րդ զօրագունդին համբաւաւոր երաժշտախումբը, որ պիտի նուագէ ամէն օր Էտուարդ Թագաւորին Պիարից բնակութեան միջոցին։

ՄԻԼԻԱՌԱՏԷՐԻ ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ.— Հուսկաւսր Մր. Ասթոր նշանուեցաւ Տիկին Նէնսի Լէնկհօրն Շոյի հետ, որ Անգլիայէն իր ամերիկեան հօր հեռագրեց այս լուրը։ Փեսացուն հանրածանօթ դէմք մըն է։ Իրեւ անդրանիկ զաւակը Մր. Ուլիամորգն Ասթորի, իր հօր մահուանէն վերջ ժառանգը պիտի ըլլայ աշխարհի ամենամեծ հարստութիւններէն մէկուն, որ մեծ մասամբ կը բաղկանայ Նիւ Եորքի մէջ հողային կալուածներէ։ Աւելորդ աշխատութիւն է ըսել ճշդել թէ Ասթոր կրնայ քանի՛ միլիոններ պիտի ժառանգէ։ 30, 40, 50 միլիոն, այս գումարներէն իւրաքանչիւրը յիսառակած է, և իւրաքանչիւրն ալ լոկ կարիք է։ Նիւ Եորքի մէջ ամէն կարգի հողի և կալուածի արժէքները տարէ տարի մեծապէս կ'աւելնան, և այս տարի մէկ միլիոն տալլ։ տակի արժող հողը հաւանաբար հինգ տարիէն 2 միլիոն պիտի արժէ։ Ասթոր երեց, ինչպէս յայտնի է, տարիներ առաջ իր կալուածներուն տուրքի մէկ խնդրոյն պատճառաւ թողուց Ամերիկան հպատակութիւնը և Անգլիական հպատակութիւնը ընդունելով Անգլիա հաստատուեցաւ։ Իր որդին, Ասթոր Կրասեր, անցեալ տարի Ամերիկա գնաց և ամէն դատակարգի մարդոց համակրութիւնը չահեցաւ իր հմտաւ վարմունքովը և տակտակա կենցաղավարութիւնովը։

Տիկին Նէնսի Լէնկհօրն Շօ ընկի Վիրճինիա նահանգէն ամերիկեան գեղուհի մըն է։ 1897ին, 19 տարեկան հասակին, ամուսնացաւ Պօսթընի մեծահարուստ ընտանիքի անդամներէն Մր. Բաչերի Կալա Շոյի հետ, բայց այս ամուսնութիւնը բարեբաստիկ չեղաւ։ Իրենց միակ մանչ զաւկին ծննդեանէն քիչ վերջը այր ու կին աւրեցան և Տիկին Շօ իր տունը դարձաւ։ Մր. Շօ չատ դրամ ժառանգած էր, և մասնաւոր գործ չուներ։ Իր ժամանակին մեծ մասը կ'անցնէր բոլոխաղալով և յանախելով ա՛նպիտի բարեկամներու տուներ, որոնցմէ չէր խորժած իր կինը։ Երեք տարի վերջ կինը ազերսագիր տուաւ ամուսնալուծում մը պահանջելու համար, որովհետև Վիրճինիա Նահանգին օրէնքը այդ չափ տարին բաւ կը համարի նոյն պահանջման համար։ 1903 Փետր. 4ին ամուսնալուծման հրամանագիրը չնորհուեցաւ, և զաւկին պանպանումը յանձնուեցաւ մօրը, պայմանաւ որ զաւուն պիտի արտօնուի մարթ ընդ մարթ այցելել իր հօրը ազգականներէն ոմանց։ Տիկին Շօ հիանալի կերպով ձի նստող մըն է, և վերջին երկու եղանակներուն մասնակցեցաւ բազմաթիւ ձիարշաւներու՝ ընտիր անգլիական նժոյգներով։

ԿՐՕՆՔ ԵՒ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԴԻ ԱՌԱՔԵԱԼՆԵՐՈՒՆ ՀԱՆԳԱՆԱԿԸ.— Պատէնի և Հարաւային Գերմանիոյ ուրիշ կեդրոններուն մէջ Լութերական դասակարգութեան վերաբերող եկեղեցական ժողովներ նոյն Եկեղեցւոյն կեդրոնական Մարմինին աղերսագիրներ ուղարկեցին, խնդրելով որ երեցներու և հովիներու ձեռնադրութեան մէջտեղ ուելի նոր հաւատոյ Հանգանակ մը գործածուի՝ Առաքելական ծանօթ Հանգանակէն տարբեր։ Աղերսագիրներուն մէջ յայտարարած է որ այս վերջին Հանգանակին ընդհանուր յօդուածները հակառակ են արդի գիտութեան ուսուցման, և պահանջել արդի դասատուներէն դուրս ելլող երիտասարդ հովիներէն որ այդ դասաւանութիւնը ստորագրեն, անոնցմէ մեծագոյն մասէն անկարելիութիւն մը պահանջել է։ Կը խնդրեն որ չաս «գերբնական» վարդապետութիւնները զանց առնուին։ Արդէն այս շարժումը բաւական առնէ ի վեր կայ Լութերական եկեղեցիին մէջ, որուն կեդրոնական ժողովը թէև վերջերս կանոնական պատիժներ անորինեց կրօնական-ազատամիտ գաղափարներ քարոզող վարդապետներուն, բայց օգուտ չէ ունեցած։ Անցեալ շաբաթ Բէվշյտի գաւառական ժողովը, Էլէնի մօտ երեք ընտրեց Բէսմբրը, բայց կեդրոնական ժողովը կը մերժէ հաստատել այս ընտրութիւնը, որովհետև Ցուրեթան մասին Բէսմբրի վարդապետութիւնները ընկալեալ լութերական վարդապետութենէն կը շեղին։ Բէվշյտի եկեղեցականները կը պատասխանեն զատուիլ, երբ իրենց ընտրութիւնը չվաւերացուի։

ՀԱՆՊԻ ՄԵԾ ԱՂԷՏՔԸ
ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ
1500 ԳՈՐԾԱՒՈՐԻ ԿԵԱՆՔ
ՎՏԱՆԳԻՆ ՄԷՋ

Հեռագրին ծանուցած ահեղի աղէտքին վրայ, կիրակի օրուան Նայէ Ֆրայէ Բրեսսէի մէջ հետեւեալ նոր մանրամասնութիւնները կը կարդանք.—Հանքային ահեղի աղէտք մը պատահեցաւ Ֆրանսայի հիւսիսային արեւմտեան կողմը։ Մինչև այս ժամ Բարիզէն Վիեննա եկած հեռագիրները սա՛ չափը միայն կը հաղորդեն թէ սոսկալի բաներ պատահած են, և թէ վերջին տարիներուս հանքային ա՛յսքան ահաւոր աղէտքի դէպք պատահած չէր բնաւ։ Դժբախտութեան ընդարձակութեան վրայ տարբեր լուրեր կը պակսին. տակաւին չի գիտցուիր տուգիլ թէ քանի՛ հոգի իրենց մահը գտան հանքային հորերուն խորերը։ 1500 հոգիի չափ կը դանուէին հողին տակ, որոնք թուեցաւ կազմէն և բոցերէն չնչահեղձ՝ հրակայլակ ծուխ մը մէջ ընկղմելու վտանգին մէջ էին յայտնապէս։ Մինչև այս ժամս անյայտ եղած են դժբախտներուն օգնութիւն փութացնելու ամէն փորձ։ Ցուտահա աղաղակներով կիներ, աղրակած ձիերով մանուկներ հորերուն բերանները կը խուժին աղեխարշ վայնասիներ արձակելով, օգնութիւն կ'աղաղակեն ամուսիններու, հայրերու, եղբայրներու համար, բայց, ա՜հ, մարդկային կամեցողութիւնը կը կազայ դժբախտութեան մեծութեան առիւ։

Պակուցիչ աղէտքին պատճառներուն վրայ եւս առ այժմ որոշ լուր մը չկայ։ Քանի մը օրէ ի վեր հորերուն մէջ հրդեհ ճարակած էր, որուն շրջանակը և նշանակութիւնը օրալ հաղկցուեցաւ, և յայտարարուեցաւ թէ մեծ բան մը չէ եղածը, մինչև որ յանկարծ հասաւ այն ծանուցին, որուն հետեւանքը եղաւ այս ահաւոր, անպարեալի աղէտքը։ Մեր ենթադրութիւնը այս հիման վրայ հաստատելով, դժբախտութեան մեծութիւնը կրնանք սա՛ կերպով նկարագրել թէ առաջին անգամ կարծուեր է որ հրդեհը հորերուն մէկ փոքր մասին մէջ միայն տարածուած է։ Բայց որովհետև քանի մը օրէ ի վեր կը շարունակուէր, կրակը վերջապէս կազալից սահմանին հասաւ, որ բոլոր ածխահանքերուն մէջ կը գտնուի, ինչպէս գիտենք արդէն։ Հետեւանքը եղաւ պայթումը, ծուխի և թանձր կապերու հակայ բարձրացում մը և ծաւալում մը։ Գեռանփոր անցքերը բանող գերեանները հրայ ճարակ եղան, հողերը վար թափեցան ամէն կողմէ, փոսերը գոցուեցան այս կերպով, խոյր գերեզման մը միայն ձեւացնելով հարիւրաւորներուն համար, որոնք քանի մը ժամ առաջ տակաւին ալխատելու ալխատելով և կորովով գործի սկսած էին։ Բայց ա՛լ աւելի ասկալի կը թուի աղէտքին մեկ ուրիշ մեկնութիւնը, որուն համաձայն պատասխանատու կ'ելլան հանք բանեցնողները իրենց անտարբերութեան և թալամարթութեան պատճառաւ։ Օգտանութեան գործիքները ուրուած են եղեր, և մասնաւոր գլխաւոր պատճառը ա՛յս պարագային կը վերագրուի։ Որու քննութիւն մը տեղի կ'ունենայ, և հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ Ֆրանսական կառավարութեան քանի մը անդամներ աղէտքին վայրը գացած են կացութիւնը երկարօրէն քննելու և մարդկային ամէն հնարաւոր միջոցներ ձեռք առնելու, գանէ փրկելու ինչ որ դեռ կարելի է փրկել, և դահեւրան վնասուածներուն մասնիկներուն մխիթարութիւն և օգնութիւն ընծայելու։

Հետեւեալ հեռագիրները կարդալը ներկայացնենք մեր ընթերցողներուն.—

ԲԱՐԻԶ, 10 Մարտ.—Ահեղի հանքային աղէտք մը հարիւրաւոր գործաւորներու մահուան պատճառ եղաւ Լանի ածխահորերուն մէջ, որոնք Բուսիէռի ընկերութեան սեփականութիւնն են։ Զոհերուն թիւը 1500 կը կարծուի։ Առաւօտուն բազմաթիւ հանքագործներ այդ հանքերուն երեք գեռանփորերուն մէջ մտած էին, որոնց մէջ պատահեցաւ դժբախտութիւնը։ Ճշդիւ չի գիտցուիր աղէտքին բուն պատճառը։ Մինչև հիմա բնաւ կապի բարբաջում տեղի ունեցած չէր այս հորերուն մէջ։ Վերջերս Մէոնիսարի, Սալլսմինի և Վիլլի-Մօնթինեիի կողմերը դիտուած էր որ հողերը վար թափեցան ամէն կողմէ, փոսերը գոցուեցան այս կերպով, խոյր գերեզման մը միայն ձեւացնելով հարիւրաւորներուն համար, որոնք քանի մը ժամ առաջ տակաւին ալխատելու ալխատելով և կորովով գործի սկսած էին։ Բայց ա՛լ աւելի ասկալի կը թուի աղէտքին մեկ ուրիշ մեկնութիւնը, որուն համաձայն պատասխանատու կ'ելլան հանք բանեցնողները իրենց անտարբերութեան և թալամարթութեան պատճառաւ։ Օգտանութեան գործիքները ուրուած են եղեր, և մասնաւոր գլխաւոր պատճառը ա՛յս պարագային կը վերագրուի։ Որու քննութիւն մը տեղի կ'ունենայ, և հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ Ֆրանսական կառավարութեան քանի մը անդամներ աղէտքին վայրը գացած են կացութիւնը երկարօրէն քննելու և մարդկային ամէն հնարաւոր միջոցներ ձեռք առնելու, գանէ փրկելու ինչ որ դեռ կարելի է փրկել, և դահեւրան վնասուածներուն մխիթարութիւն և օգնութիւն ընծայելու։

Հետեւեալ հեռագիրները կարդալը ներկայացնենք մեր ընթերցողներուն.—

ԲԱՐԻԶ, 10 Մարտ.—Ահեղի հանքային աղէտք մը հարիւրաւոր գործաւորներու մահուան պատճառ եղաւ Լանի ածխահորերուն մէջ, որոնք Բուսիէռի ընկերութեան սեփականութիւնն են։ Զոհերուն թիւը 1500 կը կարծուի։ Առաւօտուն բազմաթիւ հանքագործներ այդ հանքերուն երեք գեռանփորերուն մէջ մտած էին, որոնց մէջ պատահեցաւ դժբախտութիւնը։ Ճշդիւ չի գիտցուիր աղէտքին բուն պատճառը։ Մինչև հիմա բնաւ կապի բարբաջում տեղի ուեղնեցած չէր այս հորերուն մէջ։ Վերջերս Մէոնիսարի, Սալլսմինի և Վիլլի-Մօնթինեիի կողմերը դիտուած էր որ հողերը վար թափեցան ամէն կողմէ, փոսերը գոցուեցան այս կերպով, խոյր գերեզման մը միայն ձեւացնելով հարիւրաւորներուն համար, որոնք քանի մը ժամ առաջ տակաւին ալխատելու ալխատելով և կորովով գործի սկսած էին։ Բայց ա՛լ աւելի ասկալի կը թուի աղէտքին մեկ ուրիշ մեկնութիւնը, որուն համաձայն պատասխանատու կ'ելլան հանք բանեցնողները իրենց անտարբերութեան և թալամարթութեան պատճառաւ։ Օգտանութեան գործիքները ուրուած են եղեր, և մասնաւոր գլխաւոր պատճառը ա՛յս պարագային կը վերագրուի։ Որու քննութիւն մը տեղի կ'ունենայ, և հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ Ֆրանսական կառավարութեան քանի մը անդամներ աղէտքին վայրը գացած են կացութիւնը երկարօրէն քննելու և մարդկային ամէն հնարաւոր միջոցներ ձեռք առնելու, գանէ փրկելու ինչ որ դեռ կարելի է փրկել, և դահեւրան վնասուածներուն մխիթարութիւն և օգնութիւն ընծայելու։

Հեռագիրներ կարդալ կը նշանակեն մեր ընթերցողներուն։

ԲԱՐԻԶ, 10 Մարտ.—Ահեղի հանքային աղէտք մը հարիւրաւոր գործաւորներու մահուան պատճառ եղաւ Լանի ածխահորերուն մէջ, որոնք Բուսիէռի ընկերութեան սեփականութիւնն են։ Զոհերուն թիւը 1500 կը կարծուի։ Առաւօտուն բազմաթիւ հանքագործներ այդ հանքերուն երեք գեռանփորերուն մէջ մտած էին, որոնց մէջ պատահեցաւ դժբախտութիւնը։ Ճշդիւ չի գիտցուիր աղէտքին բուն պատճառը։ Մինչև հիմա բնաւ կապի բարբաջում տեղի ուեղնեցած չէր այս հորերուն մէջ։ Վերջերս Մէոնիսարի, Սալլսմինի և Վիլլի-Մօնթինեիի կողմերը դիտուած էր որ հողերը վար թափեցան ամէն կողմէ, փոսերը գոցուեցան այս կերպով, խոյր գերեզման մը միայն ձեւացնելով հարիւրաւորներուն համար, որոնք քանի մը ժամ առաջ տակաւին ալխատելու ալխատելով և կորովով գործի սկսած էին։ Բայց ա՛լ աւելի ասկալի կը թուի աղէտքին մեկ ուրիշ մեկնութիւնը, որուն համաձայն պատասխանատու կ'ելլան հանք բանեցնողները իրենց անտարբերութեան և թալամարթութեան պատճառաւ։ Օգտանութեան գործիքները ուրուած են եղեր, և մասնաւոր գլխաւոր պատճառը ա՛յս պարագային կը վերագրուի։ Որու քննութիւն մը տեղի կ'ունենայ, և հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ Ֆրանսական կառավարութեան քանի մը անդամներ աղէտքին վայրը գացած են կացութիւնը երկարօրէն քննելու և մարդկային ամէն հնարաւոր միջոցներ ձեռք առնելու, գանէ փրկելու ինչ որ դեռ կարելի է փրկել, և դահեւրան վնասուածներուն մխիթարութիւն և օգնութիւն ընծայելու։

Հեռագիրներ կարդալ կը նշանակեն մեր ընթերցողներուն։

ԲԱՐԻԶ, 10 Մարտ.—Ահեղի հանքային աղէտք մը հարիւրաւոր գործաւորներու մահուան պատճառ եղաւ Լանի ածխահորերուն մէջ, որոնք Բուսիէռի ընկերութեան սեփականութիւնն են։ Զոհերուն թիւը 1500 կը կարծուի։ Առաւօտուն բազմաթիւ հանքագործներ այդ հանքերուն երեք գեռանփորերուն մէջ մտած էին, որոնց մէջ պատահեցաւ դժբախտութիւնը։ Ճշդիւ չի գիտցուիր աղէտքին բուն պատճառը։ Մինչև հիմա բնաւ կապի բարբաջում տեղի ուեղնեցած չէր այս հորերուն մէջ։ Վերջերս Մէոնիսարի, Սալլսմինի և Վիլլի-Մօնթինեիի կողմերը դիտուած էր որ հողերը վար թափեցան ամէն կողմէ, փոսերը գոցուեցան այս կերպով, խոյր գերեզման մը միայն ձեւացնելով հարիւրաւորներուն համար, որոնք քանի մը ժամ առաջ տակաւին ալխատելու ալխատելով և կորովով գործի սկսած էին։ Բայց ա՛լ աւելի ասկալի կը թուի աղէտքին մեկ ուրիշ մեկնութիւնը, որուն համաձայն պատասխանատու կ'ելլան հանք բանեցնողները իրենց անտարբերութեան և թալամարթութեան պատճառաւ։ Օգտանութեան գործիքները ուրուած են եղեր, և մասնաւոր գլխաւոր պատճառը ա՛յս պարագային կը վերագրուի։ Որու քննութիւն մը տեղի կ'ունենայ, և հեռագիրը կը ծանուցանէ թէ Ֆրանսական կառավարութեան քանի մը անդամներ աղէտքին վայրը գացած են կացութիւնը երկարօրէն քննելու և մարդկային ամէն հնարաւոր միջոցներ ձեռք առնելու, գանէ փրկելու ինչ որ դեռ կարելի է փրկել, և դահեւրան վնասուածներուն մխիթարութիւն և օգնութիւն ընծայելու։

Գործաւոր մը որ կրցաւ փախչիլ, կը պատմէ թէ պայթումէն քիչ վերջը օդը լեցուեցաւ մութով և թանձուր կազերով։ Ինքը բաղդատաբար ազատապրեցաւ երթալ թիւ 2 հորին մէջ, ուր շատ մը կէս զգայազուրկ ընկերներու վրայ կոխեց, որոնք օգնութիւն կ'աղաղակէին։ Հակառակ իր խիստ նեղ կացութեան յաջողեցաւ սողսկիլ մինչև թիւ 10 հորը։ Գեռանփոր անցքերուն մէջ անեկարգութիւն մը կը տիրէ։

Հիմա հաստատուած է որ այսօր վար իջնող հանքագործներէն 1193ը գտած են իրենց մահը։ 400 հոգիի չափ ազատուած կը համարուին։

Հեղեղումն անձրեւներ մերձակայ հորերուն մէջ հողի փլուզումներ յառաջ բերին, ինքնաներ պատճառելով անոնց ալ։ Այն կողմերն ալ մարդկային զոհեր կան։

Ֆուսիէռի հանքային աղէտքին լուրերը չատ խոր վիշտ պատճառեցին Երեսփ. Ժողովին սրահներուն մէջ։ Մանրամասնութիւնց կը սպասուի։ Ներքին գործոց Նախարարութիւնը հեռաձայնով լուր առաւ թէ բաւական թուով գործաւորներ ազատուեր են, բայց ո՛չչափ, չըսուիր։ Նախագահ Ֆալիէռ խիստ զգածուած է այս դժբախտութեան վրայ, և Ֆուսիէռ դրկեց պաշտօնատար մը, բնակիչներուն իր օրագին ցաւակցութիւնը յայտնելու համար։ Նախագահը, որ այս իրիկուն պարահանդէսի մը պիտի երթար, հրաժարեցաւ իր դիտաւորութենէն։

Աղէտքին պատճառած վայրը կը գտնուի Բա-դը-Քալէ նահանգին Լան քաղաքին մօտերը, Ֆրանսայի հիւսիսային արեւմտեան կողմը։ Աղէտքին բուն վայրը, Ֆուսիէռ, 4,200 բնակիչներով գիւղ մըն է, նահանգին սահմանագլուխին մօտերը։ Այդ կողմերը կան բազմաթիւ ածխային հորեր։ Այդ հորերուն ա՛ռ է բաժնեթուղթերու վրայ կազմուած ընկերութիւն մը, որուն կէսրանը կը գտնուի Ֆուսիէռէն հինգ քիլոմէթր հեռի Վիլլի-Մոնթէնեիի մէջ։ Ընկերութիւնը վանտան կեդրոնատեղի մը ունի Բարիզի Մօկասոր փողոցին մէջ։

.·. Հանքերու գաւառներուն վրայ մասնագէտ Վիեննացի մը կը յայտարարէ թէ այսքան մեծութեամբ հանքային աղէտք բնաւ պատահած չէր, ոչ իսկ Ամերիկայի մէջ։ Վերջին տարիներու ծանօթ ամէնէն մեծ աղէտքը պատահեցաւ ինտանական թաւուններուն Անգլիոյ մէջ, ուր 430 հոգի մեռան։ Մորավիոյ և Շլեզիոյ գեռանհանքերուն մէջ վերջին տարիներուն պատահած աղէտքներն են հետեւեալները.— 1894 Ցունիս 15ին Քարվինի Եօհան հորին մէջ, ուր 230 հոգի մեռան. անկէց քիչ առաջ 1894 Մարտին Նոմպրաուի մէջ նմանօրինակ աղէտք մը, ուր 40 հոգի մեռան. 1899 Ցունվար 3ին լեհական հանքի մը մէջ 61 հոգի մեռան. 1885 Մարտ 6ին 100 հոգի։ Ուրիշ աղէտքներ աւելի քիչ կտրուատրեր եղած են։

ՄԱՐՕՔԻ ԺՈՂՈՎԸ

Երէկուան թղթաբերով առնուած եւրոպական թերթերը նոր բան մը չեն պարունակեր Ալժեզիրասի մէջ անցած դարձած նոր իրողութիւններուն վրայ։ Ինչպէս յայտնի է, Ուրբաթ օր ժողով չելլալուն, նոյն օրը պատուիրակները արձակուրդ ըրին, մեծ մասը Ճիպրալթար գնաց ձիարշաւը դիտելու։ Շաբաթի ժողովին առաջին գործը պիտի ըլլար Պանքայի ծրագրին ԺԴ. Յօդուածը, որ կը խօսի դրամագլուխի բաժիններուն վրայ։ Գերմանիա կ'ըսուի թէ հիմա յօժարեր է երեւս բաժին տալ Ֆրանսացիներուն, փոխանակ առանց պահանջած չորսին։ Ֆրանսա անհրաժեշտ կը նկատէ ընդունիլ տարկա, բայց եթէ ասիկանան խնդրոյն մէջ նոր զիջում մը ըլլայ Գերմանիոյ կողմէ, թերեւս ընդունի պահանջուած զոհողութիւնը։

Այս յօդուածէն վերջ Ժողովին մասնակցութիւնը պիտի խորհրդակցի ասիկանութեան խնդրոյն վրայ։

Թաւ կը յայտարարէ թէ այլ եւս Ֆրանսա զիջողութիւն պիտի չընէ, անկարելի է, «Բա՛զ այսպէս գիտցած ըլլայ գերման վարչապետը», կ'ըսէ։ Անգլիա եւս չի հաւանիր եղեր որ Ֆրանսա տեղի տայ Գերմանիոյ՝ այս կէտին վրայ, ընդունելով Աւստրիոյ ծրագիրը։ Որուն հակառակ է Անգլիա։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐԱՆ
ROUESSE DE PARIS
13 Մարտ 1906

Ֆրանս. 3% (3% Français)	99	85
Օմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	95	25
Երիթուրգ (Lois Turcs)	143	75
Գանգ Օթթ. (Banque Ott.)	646	—
Օմ. Մաքս. Նոր փոխառ.	488	—
Պալիս Գարա-Այսքն	686	—
Բրեժի (Tab. Turcs)	414	—
Թրանսվաալ (Transvaal)	52	—
Սպանիական	95	10
Ռուսական 3%	70	20

ՔՐՈՆԻԿ

ԱՅՐԻԱՑԱԾ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐ

Անցածները ուշագրաւ լուր մը հաղորդեցինք թէ՝ Թիֆլիզի քահանաներին մէկ քանին օրոնք իրենց երիցուհին կորսնցնելու դժբաղդութեանը ենթարկուած էին, հաւաքական գրել մը էջմիածնայ Ընդհ. Հայոց Ս. Հայրապետին դիմելով, արտօնութիւն խնդրած են երկրորդ անգամ ամուսնանալու։

Որչափ որ կը յիշենք քահանաներու կողմէ առանկ պատուիրեր ձեռնարկ մը առաջին անգամն է որ տեղի կ'ունենայ և Ս. Կաթողիկոսին ընտանեկան խնդիրներուն նկատմամբ ունեցած լայն հայացքը նկատողութեան առնելով, քաջալերած ենք որ Ն. Ս. Օծութիւն պիտի հաճի նպաստաւոր պատասխան մը տալ այս խեղճ քահանաներուն, քանի որ Ս. Կաթողիկոսը ինքն ալ ժամանակաւ կրած է երիցուհին կորսնցնելու դժբաղդութիւնը և գիտէ թէ ի՛նչ ծանր առնչանք մըն է առանց մօր զաւակ մեծցնելը։

Իրաւ է որ այս կարգի քահանաներու թիւը տաւար չէ թէեւ, սակայն երիցուհին կորսնցնողներու ենթարկուած դժբաղդութիւնն ալ խիստ մեծ է և կ'արժէ որ լուրջ նկատողութեան առնուի։

Գուշաններու մէջ, հոս հոն կը գտնուին այս կարգի այրիացած քահանաներ չորս հինգ որբուկներով չբնակուած, որոնք ա՛յլ կրնան իրենց եկեղեցական պարտականութիւնը կատարել լեռվին և ա՛յլ իբրեւ մայր կրնան իրենց զաւակները խնամել։ Այս դժբաղդութեան երեսէն դիմելութեան ենթարկուող քահանաներ կը հանդիպանք որոնք չկրնալով մեղմացնել իրենց դառն վիշտը, ալքօլի գաւաթներու մէջ ակած են մխիթարութիւն փնտռել։

Եկեղեցւոյ աւանդութիւնները անշուշտ աւագ նուիրականութիւն մը ունին մեզ ամէնուս համար ալ առ հասարակ։ Քրիստոնէութեան հիմնադիրը, և Ս. Առաքեալները մօտէն ուղեակ ըլլալով մարդկային ակաութիւններուն անառնելի բեռներ չեն դրած քրիստոնեաներու ուսին վրայ։ Ո՛չ Քրիստոս պահանջած է կուսակրօնութիւն և ո՛չ ալ Առաքեալները այդպիսի պարտականութիւն մը դրած են իրենց հետեւողներուն վրայ։ Ինչպէս ամէն Աւետարանի ընթերցող գիտէ, Պօղոս Առաքեալ ո՛չ միայն չէ արգիլած կղերականներուն համար ամուսնութիւնը, այլ և պարտաւորիչ ըրած է մեծն մինչեւ պզտիկ՝ եկեղեցականներուն համար կին, զաւակ ունենալու անհրաժշտութիւնը։ Ս. Առաքեալը որ միեւնոյն ժամանակ մեծ ընկերաբան մը ու գիտուն մըն ալ էր, յատկապէս կը շեշտէ եկեղեցականները ամուսնացնելու հարկին վրայ, որպէս զի անոնք ուսն կոռավարելը լաւապէս սորին ու խակութիւն չը ցուցնեն Աստուծոյ ուսը կառավարելու պարագային։ Ասկէ զատ ամէնուն ծանօթ իրողութիւն մըն է թէ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ ամուսնացած էր, ինչպէս նաեւ իր եկեղեցականութիւնը ընդունող զաւակներն ալ, մինչեւ Մեծն Ներսէս։ Հայ Եկեղեցին կը ասնէ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի որդւոց և թոռանց յիշատակը, կարծես մինչ վաղ պահելու համար սա՛ ճշմարտութիւնը թէ՝ պէտք է անպա՛տճառ ամուսնացած ըլլան Հայ եկեղեցականները։

Ժամանակին պահանջումները Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչէն ու անոր բազմաթիւ յաջորդներէն եաք պէտքը զգացուցած են ամուրի կղերականութեան և օրուան եկեղեցականութենէն մէկ մասը հրաժարելով ամուսնութենէն ստեղծած է ամուրի կղերականութիւնը։ Հիմա երբ ապրելու պայմանները այլեւս նպաստաւոր չեն ամուրի կղերականութիւնը պահելու, ինչո՛ւ չարունակուած ալ մնանք անոր։ Այսօր ամէն մարդ գիտէ որ, եթէ մեր երիտասարդ վարդապետները, ու նոյն իսկ ստրեցիներն ալ ընտանիքի, զաւակներու հոգը ըլլայի նուազ յախուռն, նուազ անհեռատես պիտի ըլլային և նուազ երեսուն վիճակ մը պիտի ունենային։ Եւ կամ գնէ բամբասանքի նիւթ մը պակաս պիտի ըլլար անոնց վրայէն։ Զլացանեն եթէ փոխանակ վեղարի, կին մը առած ըլլար, չատ հաւանական է որ հիւանդանոց երթալու հարկին ներքեւ չպիտի գտնուէր և ոչ ալ մեր մէջէ ուրիշ առաջնորդները իրենց թեմերը պիտի լքէին, եթէ Տէր. Առաջնորդուհին իր զաւակներովը ընկերացած ըլլար իրենց։

Առանց ա՛յնչափ բացայայտ ճշմարտութիւններ են որոնց վրայ ծանրանալը աւելորդ է բացարձակապէս, քանի որ Հայ եկեղեցւոյ ամէն անգամ սրբոյժոյժ պիտի ընդունի վարդապետներն ու այրիացած քահանաները ամուսնացնելու բարերար կարգադրութիւնը։

Ինչ բան կ'արգիլէ Հայ Եկեղեցին առանկ անհրաժեշտ վերադարձ մը ընդունելէ։ Ո՛չ Աւետարանը և ոչ ալ առաջին դարուն օրէնսդիր հայրապետները առանկ արգելք մը չեն դրած։ Հետեւաբար քաջալերած ենք որ Ընդհ. Հայոց Ս. Հայրապետը նկատողութեան առնելով ժամանակին պահանջումները, կարեւորութիւն կուտայ Թիֆլիզի այրիացած քահանաներու հարցին և հայրապետական հրամանով մը կ'արձնէ ամուսնութիւնը ա՛յլ միայն այրիացած քահանաներուն, այլ միեւնոյն ժամանակ խնդրոյ առարկայ չընէ նաեւ վարդապետներն ալ ամուսնացնելու հարկը։ Ասիկա կը պահանջէ Հայ Եկեղեցիին շահը, որուն կ'ըղձայ անխիթ բոլոր ժողովուրդը։

ՍԻՍԷՆ կը տեղեկացնեն թէ՝ Մարաշի փաշեալ Որբանոցին հաշուէն մնացած 100—125 ոսկւոյ գումարով Սիսի Աթառին վերաբերեալ ազարակին համար զանազան կենդանիներ և պիտանիներ հոգացուած են՝ հաճութեամբ յիշեալ Որբանոցի բարերար աղա Ցօլհանեանց ժամարեանի։ Այս Որբանոցը կը հոգացուէր ժամարեան եղբարց նըպաստներով։

ԻՆԷՊՕԼՈՒԻ մէջ եկեղեցիի մը շինութեան համար բաւականաչափ գեսին նուիրած էր տեղւոյն ազգայիններէն կարապետ էֆ. Պալեան։ Այս անգամ տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդը խնդրած է Պարիսարքարանէն որ շինութեան բարձր արտօնութիւնը տացուելու համար դիմում ըլլայ ձեռնհաս իշխանութեան։ Պարիսարքարանէ Օրէնութեան կոնդակ մը պիտի ղրկուի յիշեալ բարերարին։

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ Առաջնորդ Տ. Սմբատ Ծ. Վրդ. Սաատէթեան 10 ոսկւոյ գումար մը իբրեւ նուէր ղրկած է Արմաշու Դպրեվանքին։

ԶԱՐՍԱՆՇԱԳ-ԶՄՇԿԱԾԱԳի Նախկին Առաջնորդ Տ. Կարիս Վրդ. Էլլիթրէմեան իր ԵՕՆամեայ պաշտօնավարութեան ընդարձակ մէկ տեղեկագիրը ղրկած է Պարիսարքարան։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆի յանձնարարութեամբ Տ. Տրդատ քահանայ Պոյաճեան երէկ Խապէրլի երթալով Թաղ. Խորհուրդին և նախկին գոյքերու քննիչ յանձնաժողովին հինգ անդամներուն և քահանաներուն ներկայութեան քննեց տարիներ առաջ պակսած մէկ քանի գոգդերու և երկու քաշի չափ արծաթեղէններու խնդիրը և տեղեկագրեց Պարիսարքարան։

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՐԴՈՅ Ատենապետ Տիգրան պէյ Աէմեան և Սահակ էֆ. Կուրթիկեան երէկ այցելեցին Խապէրլի Ս. Ներսէսեան երկսեռ վարժարանը։ Բոլոր դասարանները աչքէ անցուցին և աշակերտաց ու աշակերտուհւոց ուսման բոլոր ճիւղերուն մէջ անձամբ քննութիւն կատարելով գոհ եղան անոնց ուսած պատասխաններէն։ Վարժարանը ունի 253 աշակերտ, 110ը ուսումնարանի բաժնին մէջ իսկ 143ը մանկապարէզի։ Ատենապետ պէյը չեշտեց մնայուն օգնական ուսուցչի մը անհրաժեշտ պէտքը, ուշադրութեան առնելով սա պարագան թէ վարժարանին մէջ տեսնուած կանոնաւորութիւնը խստօր կը համեմատի անոր ներկայ խիստ համեստ պիւտճէին հետ։ Վարժարանին ամսական ծախքն է 1890 ղ. օրուն հաղիւ 400 ղ.ը թաշկոնէէ կը գանուի. իսկ մնացածը կը հոգացուի եկեղեցւոյ անուէկէն, որ հաղիւ կրնայ իր պիւտճէն կանոնաւորել բանկէլի, կալուածի, պնակի, գանձանակի և այլ հասոյթներէ։ Ի վերջոյ Մանկապարէզ իջնելով ներկայ գտնուեցան առնիկներու ընթերցութեան դասին և ուսկընդրեցին անոնց մանկական արտասանութիւնները։ Սանիկները յաջողապէս կատարեցին մանկական մարգանքներ ու երգեր, դաշնակի առաջնորդութեամբ որոնք ևս գոհունակութեան արժանացան։ Այցելուները յետոյ գացին Գալիֆեան օրբանոցը և հոն ալ քննութիւններ կատարելով առնուհոգ կրթական վիճակի մասին, գոհ եղան յաջող և համարձակ պատասխաններէն, ինչպէս նաեւ ամէն կողմ տիրող մաքրութենէն ու կարգապահութենէն։ Այս առթիւ պէյը մէկ օսմ. ոսկի նուիրեց հաստատութեան։ Առանձին արեւագալի երգեր և շարականներ երգեցին և որբուհիներէն մին ուղերձ մը կարդաց, որով բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին թանկագին կեանց համար։

ՍԻՍԻ Վանքին միաբաններէն Տ. Սահակ Ծ. վր. Զօլաքեան փետրուար 10ին վախճանած է։ Օծման արարողութիւնը կատարած է Տ. Ցուվհաննէս եպս. Գէրանեան։ Ցուղարկաւորութեան հանդէսին նախագահած է Ս. Կաթողիկոսը, որ միեւնոյն առեն խօսած է դամբանականը։

ԲԵՐԱՑԻ Թաղ. Խորհուրդը նկատելով որ երեք չորս քահանաներու ձեռնադրութեան գործը դժուարութեան կը բաղխի, Պարիսարքարանէն խնդրած է չեղեալ նկատել այս առթիւ եղած ձեռնարկներն ու գործադրութիւնները։

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ իր ուշրջիկ օրուան նստին մէջ լուծեց Սամաթիոցի տիկ. Սուրբիկ Ցակոբեանի ամուսնութիւնը, արտօնելով կինը վերստին ամուսնանալու, իսկ այրը ո՛չ։

ՊՕՅԱՃԻ ԳԻՒՂի Թաղ. Խորհուրդը ձեռնարկած է երկու նոր կալուած գնել եկեղեցիին իբր հասոյթ։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.— Այրի Տիկին Տիրուհի Ս. Արզբեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 324 ղրշ. նուիրած են Տէր և Տիկին Մինրան Թէքէեան (ի Մարսէլ). 108 ղրշ. Տէրք Թիրեաքեան և Մ. Կէվէրկեան և 108 ղրշ. Ցարութիւն էֆ. Գալբաքեան ի Տրապզոն՝ ձեռամբ Ցովհն. էֆ. Սիլեանի։

ԱԶԳ. — Թագիս Ս. եկեղեցւոյ կալուածներէն Օրթա Քէօյ Զիֆթլիք փողոց թիւ 15 տունը որ 4 սենեակէ կը բաղկանայ. այս անգամ վերջնապէս պիտի ծախուի. արդէն 105 ոսկի ասուղ կայ. գնելու փափաքող և աւելի ասուղը մինչեւ 15 օր պէտք է դիմէ Բասիմ փաշա խան թիւ 18 ժամ 4էն ետքը։

ԹԱՂ. ԽՈՐՀՈՒՐԴ
3—4 Կեսթիկ փաշալի

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՔԱԹ

Մէաբիթը նէզարէթ ճէլիլէսի մէջ Թուպի գալէմի խիլիֆաբնան րիֆ. Սիւլէյման Ալի պէյէ րիւԹպէի Սալիսէ Թէվֆիկ պաւրուլմուշ ապր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵԼՄԱՑՈՑԸ.— Ելմրտական 1322 տարին այսօր կ'սկսի։ Այս տարուան պետական ելմացոյցը պարտաւորելով մատուցուցաւ Ելմրտական Բարձր Ցանձնաժողովին որ սկսաւ քննել զայն։

ԿՈՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆԵՐԸ.— Վեհ. Սուլթանը իմանալով որ կառավարական պաշտօնեաներու մէջ 320 ղրշ.էն պակաս ամսաթոշակ ստացողներ կան, բարեհաճեցաւ հրամայել որ անոնց մէկ ցուցակը պատրաստուելով կայս. Պալատ մատուցուի։

ՄԱՔՍԱՏՈՒՆՆԵՐԸ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց գործադրել օրինագիր մը, որ կը տրամադրէ թէ մաքսատանց մէջ ծառայող պաշտօնեաներն ալ կարող և պարկեշտ անձերէ ընտրուին, բարձրագոյն վարժարաններու շրջանաւարտները նախամեծար համարուին, բոլոր պաշտօնեաներու կենսագրութիւնները ճշդուին և մաքսային պաշտօնեաներու ընտրութեան ու յառաջդիմութեան գործը աւելի կանոնաւոր կերպով կատարուի, որպէս զի կարելի ըլլայ աւելի եւս կանոնաւորել մաքսային գործառնութիւնները։

ՊՈՂՍՈՅ ԿԱԼՈՒԱԾԱՏՈՒՐՔԵՐԸ.— Կայս. Իրատէի մը համաձայն կալուածական տուրքի Տնօրէնութիւնը Գաղաքապետութեան կցուած է և այս նոր Վարչութեան համար Գաղաքապետական պաշտօնատանն մէջ հարկ եղած գրասենեակները պատրաստուած են։ Պոլսոյ կալուածատուրքերը կանոնաւորապէս պիտի գանձուին Մարտի սկիզբէն, և երբ 100,000 ոսկի գանձուի, Գաղաքապետութիւնը 15 % վար պիտի դնէ և պիտի յատկացնէ Պոլսոյ բարեգործութեան։ Երբ 100,000 ոսկէն աւելի գանձուի, Գաղաքապետութիւնը 5 % վար պիտի դնէ՝ բարեգործութեան գործածելու համար։ Հարկահաւաքներուն պիտի օժանդակեն Գաղաքապետական Զաւակներ։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ դեսպան Պարոն ֆոն Գալիչէ, երեք շաբթուան արձակուրդով, Վիէննա ուղեւորեցաւ Արեւելեան Ճեպընթացով։ Կայս. Պալատին կողմէ Խարիսիի արարողապետ Ղալիպ պէյ և Բ. Դրան կողմէ Մեծ-Պարքօսին ու արտաքին գործոց Նախարարին Թարգմանները Սիրքէսիի կայարանը երթալով ողջերթ մաղթեցին։

ԱԻԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԲՈՒՄԷԼԻի ՄԷՋ.— Մանասթրի կրաէչնիկէ գիւղին դպրոցին բակին մէջ, զինուորները հանդիպեցան երկու հոգիի, որոնցմէ մէկը զինուած։ Զօրքերուն պէտք Շեվքէթ էֆէնտի, կանգնեցուցած, քննութիւն կատարեց և ձերբակալեց Եանի Գացարօ, Բանթանթին, Վանկելօս Գացարօ և Բանթանթիի անուն զինեալ 3 հոգի, որ պահուրտած էին Սդեյան անուն մէկու մը տանը մէջ։ Ձերբակալեց նաեւ Սդեյանը, Վեղչինա գիւղացի Սարկին և ընկերը՝ Բեդրի Գալէն, որ կոչտոք ուսած էին իրեն, զաղտ արձակելու համար երեք զինեալ մարդիկը։ Շեվքէթ էֆ. Մանասթրի զինուորական հրամատարին զրկեց իրեն արուած կալուածը. 5 օսմ. և 24 ֆրանսական ոսկին։ Փետր. 19ի գիշերը Ֆլորինայի շրջակայքը ուսուցակ մը սպաննուեցաւ զօրքերէն։

ՄԱԽՍՈՒՍԷի վարչութիւնը աւելի կանոնաւորելու համար՝ կազմուած յանձնաժողովին կողմէ կատարուած քննութեան հետեւանքով, մեծ ու փոքր բոլոր շրջանաւարտներուն նստդութիւնը ձեռնարկուած է։

*** Նաւային դեր-դնդապետ Պուքնամ պէյ և հարիւրապետ Ռէուֆ պէյ, Լանտոն ուղեւորեցան, Մախսուսէի հաւուոյն Անգլիոյ մէջ գնուելիք շրջնաւերը քննելու համար։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ, Սիրքէճիի նամակատան մանտա-բոսթի և թղթատարական ծրարներու ճիւղերը ապէջ եաք, բայի կիրակի օրերէն ատէն օր, Թրքական ժամը 7էն մինչեւ իրիկուան Եւրոպական ժամը 7 պիտի գործեն։

ԳՈՆԴՈՐՏԻԱՑի Թաղամասին փլցուելը որոշուած ըլլալով, երէկուընէ սկսան աշխատութիւններուն։ Թաղամասին տեղ պիտի կառուցուի Սէնթ-Անթուան եկեղեցին։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀՐԴԵՀ.—Այս գիշեր ժամը 7½ին հրդեհ ծագեցաւ Գալիս, Գալաթիա, Համամ փողոցը փայտէշէն տունէ մը։ Հասած անմիջական օգնութեանց շնորհիւմբն նոյն տունը այրելէվերջ կարելի եղաւ հրդեհին առաջքը առնել։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. — «Ռիֆիւրիքէր» խաբերայ մը.— Պոլսոյ պատժական երկրորդ դատարանը առջի օր զբաղեցաւ Գալիս, Սօղուք Զէշմէի կողմը խանութի մը մէջ «Ռիֆիւրիքէր»ութիւն ընող հոն Ալիի մէկ խաբերայական գործովը։ Զրհանկրապետ Մէհմէտ գաղ դիմած էր տիւալին, ըսելով թէ քանի տարիէ ի վեր իր քովը պահած ունի երկաթուղիի պարտաթուղթ մը, որուն պարգեւ չէ ելած, հետեւաբար պահանջեց որ Ֆալ մը նայի՝ անոր առաջին պարգեւը ելլելու համար։ Հոն Ալի քանի մը ֆալ կը բանայ և կ'ըսէ. «առաջին պարգեւը կը չափի թուղթդ, բայց պէտք է թիւթիւ ընեմ»։ Մէհմէտ բէյին կը հանէ քանի մը զուռչ կուտայ, բայց հոնին աւելի կ'ուզէ։ Մէհմէտ նախ 12 մէճիտիէի չափ դրամ կուտայ և տեսնելով որ դարձեալ պարգեւը չէ չահած, դարձեալ կ'երթայ հոնին, որ այս անգամ կը յայտնէ թէ բան արժեթուղթը պէտք է բերէ որ «Թիւթիւն» ասայ։ Զրհանկիրը, որչափ միտիա, սակայն յարմար չի գտներ արժեթուղթը ասոր ձեռքը յանձնելը և խաբերայութիւն մը կատարելով, նախապէս տուած դրամները կու կ'ուզէ։ Բայց հոնին դրամ առնելը ուրանալով, գուրս կը վազեմ Մէհմէտը, որ ոստիկանութեան կը դիմէ և գործէ կը յանձնուի դատարան։ Պատժական Բ. Դատարանը, հաստատելով «Ռիֆիւրիքէր»ին խաբերայութիւնը և նկատի առնելով անոր արդէն անգամ մը դատապարտուած ըլլալը, պատիժը խստացնելով, զայն դատապարտեց վեց ամիս բանտարկութեան։

ՑՈՒՍԱՀԱՏ.— Առջի առտու, Մօտայէն Գասրգիւղ իջնող Մախսուսէի շոգենաւէն կին մը ինքզինքը ծով նետեց։ Նաւապետը անմիջապէս կեցուց շոգենաւը և մակոյկ իջեցուց, բայց արդէն Վիսօ անուն նաւաստի մը զայն ազատած էր ծով նետուելով։ Կինը Գասրգիւղ, բաղնիք մը տարուելով դարմանուեցաւ։ Ցայտնի չէ իր յուսահատութեան շարժառիթը։

ՈՂՋ ԹԱՂՈՒԱԾ.— Գալիպրիսյ Եամպոլ քաղաքին մէջ Մ. Պոյան Բէրէմէրիէվ անուն վաղեմի դատաւոր մը մահաքնի մէջ կ'իյնայ և զայն մեռած կարծելով կը թաղեն։ Բայց յուղարկաւորներուն մեկնելէն եաք, գերեզմանփորը ստրափելով կը լսէ որ հոգին ուրիշ կոգկոնիւններ կուգան և անկուած խալը կը շարժի։ Մարդը չուզէր քաղաք կ'ուանէ, և երբ գերեզմանը կուգան կը բանան, կը տեսնեն որ մեռելը երեսին վրայ դարձած էր։

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ՏՈՒԱՄ. — Անցած երեքշաբթի օր ամուսնական արիւնաքամ մը տեղի ունեցաւ Սոֆիայի Բոնթիանթալ պանդոկին մէջ։ Սերպիացի Եաւան Բրիլիչ անուն երկաթուղիի պաշտօնեայի մը կինը Ակնէօքա, իր էրիկէն զատուելով Պէլիքատէն եկած էր Սոֆիա՝ և իրը սպասաւոր մտած էր նոյն պանդոկը։ Էրիկը ստիպած էր կինը որ դառնայ ընտանիքին ծոցը, բայց ան մերժած էր և ամէն միջոցներուն ապարդիւն մնացած էին։ Ուստի յուսահատ էրիկը, իրը վերջին փորձ, պանդոկին առջեւ, կինը դուրս կանչեց տեսնուելու համար, բայց երբ ան մերժեց, դաշոյնը քաշեց ու խայտնալով կնոջը վրայ, մահացու հարուած մը տուաւ անոր սրտամէջին։ Կինը ծանր վիճակի մէջ հիւանդանոց տարուեցաւ, իսկ եղեռնագործ էրիկը ձերբակալուեցաւ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻՁ, 12 Մարտ.—Նոր Դանլիճը վերջնապէս կազմուեցաւ հետեւեալ կերպով.—Մ. Սառիէն՝ վարչապետ և դատական նախարար, Ֆրէմանօ՝ ներքին գործոց, Գոնիան՝ կրթական և կրօնից, Բուէնքառէ՝ երկմաից, Գուաժուս՝ արտաքին գործոց, Թոմսոն՝ ծովային, Էդիէն՝ պատերազմական, Ռիսո՝ երկրագործական, Տուսմերկ՝ առեւտրական, Էյյ՝ գաղթականաց և Պարթու՝ հանրօգուտ շինութեանց նախարար։ Կրթական և կրօնական նախարարը պիտի գործադրէ Եկեղեցւոյ գոյքերուն ցուցակագրման օրէնքը, բայց խոհեմութեամբ։ Լրագիրները չատ գոհ են Դանլիճին այս կերպով կազմուած ըլլալուն համար, և մասնաւորապէս կը շեշտեն Մ. Գաւրժուայի նման ձեռնհաս քաղաքագէտի մը արտաքին գործոց նախարար ըլլալը։ Կ'բսեն թէ Մ. Գաւրժուա միակ յարմար անձն էր Ալժեզիրասի ժողովին ծանր գործը առաջ վարելու։

ԲԱՐԻՁ.—Գրեթէ բոլոր վեհապետները ցաւակցական հեռագիրներ ուղղեցին Մ. Ֆալիէսի՝ Լանի հանրապետ առնելի արկածին համար։ Ալժեզիրասի գերմանական պատուիրակ Մ. Ռոսավից, Վիլհելմ կայսր կողմէ, Ֆրանսական պատուիրակներուն ցաւակցութիւն յայտնեց ազգին համար։ Գերման դեսպան իշխան Բասլին յղեցուց Մ. Ռուվիէի և յանուն Վիլհելմ կայսր և գերման կառավարութեան՝ ցաւակցութիւն յայտնեց Լանի հանքային ահաւոր աղէտին առթիւ։ Գերման դեսպանը միեւնոյն ժամանակ յանձնեց 2000 ֆր. յանուն գերման փոխադարձ օգնութեան ընկերութեան, աղէտէն տրկածեալ ընտանիքներուն յանձնուելու համար։ Հանքային ընկերութիւնները որոշեցին առ այժմ 20,000 ֆրանք ղրկել ի նպաստ աղէտեալ ընտանիքներուն։ Երեսփ. ժողովը ցաւակցական հեռագիր մը ուղղեց աղէտեալ ընտանիքներուն և 500,000 ֆր. քուէարկեց ի նպաստ անոնց։ Բարիզի Քաղաքապետական Խորհրդոյ նախագահ ընտրուեցաւ տարմատական Մ. Շոթան՝ և ժողովը 25,000 ֆր. քուէարկեց ի նպաստ աղէտեալ ընտանիքներուն։ Լանի կառավարիչը 30,000 ֆրանք նպաստ բաշխեցաւ ի նպաստ հանքային ահռելի աղէտէն տրկածեալ ընտանիքներուն։ Մարերկրեայ հրդեհը կրցաւ սահմանափակուիլ եօթը հօր մէջ, որ միշտ կ'այրին, և անկարելի կ'ըլլայ ա և է միջոցաւ արգիլել հրդեհին չարաւնակումը։ Ուրիշ հինգ հարեր ալ բռնկած էին, բայց կարելի եղաւ մարել հրդեհը։ Թիւ 4 հարին մէջ այս առտու նոր պայթում մը պատահեցաւ կրիզուի, բայց մարդ չմեռաւ։ Վերջին լուր մը կ'ըսէ թէ գրեթէ ամենուրեք մարած է հրդեհը։ Զրհանկիրները քաջագործութեան հրաշալիքներ գործեցին։ Զոհերուն մէջ կը գտնուին երեք ճարտարագէտ. 27 հանքագործ աղէտին հետեւեցան հարերէն։

ԱԼԺԵԶԻՐԱՍ.—Իմաստասիրական յանձնաժողովը երէկ նորէն նիստ գումարեց իրիկունը։ Վիճաբանութիւն կատարուեցաւ թէ ի՛նչ բաժին պէտք է տարուգրէ Ֆրանսական տեղաւորական խումբակը, որպէս զի հրաժարի իր նախապատուութեան իրաւունքէն, բայց այս մասին կարելի չեղաւ համաձայնութիւն գոյացնել։ Այս դժուարութիւնները պատճառ պիտի ըլլան անշուշտ որ ուրիշ տէրութեանց պատուիրակները միջամտութիւն գործադրեն Ֆրանս. և գերման պատուիրակներուն մօտ, համաձայնութեան եզանակ մը գտնելու համար։

ԲԵԴԵՐՍԳՈՒՐԿ.—Ռուս գործակալութիւնը կը հերքէ այն լուրը թէ ռուս կառավարութիւնը որոշած է վերահաստատել Փոխարքայի պաշտօնը Ծայր. Արեւելքի մէջ։

ԼԻՍԳՈՆԱ.—Բարթուլի Թագաւորը ու Թագուհին առատ ճամբայ ելան դէպ ի Մարիա։

ՊԵՐԼԻՆ.— Ռուսիա 125 միլիոնի նոր փոխառութեան մը համար կը բանակցի՝ հարիւրին հինգ տոկոսով և 91 գինով։

ԲԵՐԱՑԻ ՍԻՐՔԸ

CIRQUE DE PÉRA

Բերայի Սիրքին մէջ կիրակի իրիկունէ սկսեալ ռուսական Hertmann խումբը սկսաւ իր հետաքրքրաշարժ ներկայացումներուն։ Կիրակի իրիկուն ահագին բազմութիւն մը Սիրք դիմած էր, և Տնօրէն Տօն Լաւի-Ռօքա-Ռիմիէդ ուրախութենէն կը ճառագայթէր, քանի որ այս նոր խումբը այնչափ խստամուլից սկզբնաւորութիւնով մը կ'սկսէր իր ներկայացումներու շարքը։ Այս նոր խումբը՝ La grande troupe équestre Erdtmann որ կը բաղկանայ երեք ափրիկեան մարդուն չնորհալի՝ փիղերէ, գիրուն չուներէ, բարեկիրթ... էշերէ, քսան հատ ժպտալուրթն և պարզ... ձիերէ և քառասուն արուեստագէտներէ, որոնց մէջ ի մէջ ալլոց նշանակելի սիրուն պարեր, ձիերուն վրայ մարմնամարզեր կը կատարեն Mlles Rodolf et Dozmar, M. M. Schikin, Corbel, Recter, Alfred, Willy և վերջապէս փիղավարին M. Norman։ Խումբին յայտագիրը որ ճոխացած է ուրիշ զուարճալի նորութիւններով, այս իրիկուն պիտի ալ իր առաջին Դիւանագիտական ներկայացումը։ Սիրքին Տնօրէնութիւնը ջանք չէ խնայած այս իրիկուան ներկայացումը հաճելի և զուարճալի ընծայելու համար թատերասէր հասարակութեան։

Ուրեմն այս իրիկուն դիմեցէ՛ք Սիրք։

ՍԱԿԱՐԱՆ

Մակարանին 15 օրուան լիքիտասիոնը երէկ կատարուելով 1000 գնա. համար 100 ղրշ., 10 Երկթ. համար 0,15 ռանթիմ և 10 Բէժիի համար 30 ղրշ. բէրտա որոշուեցաւ իսկ հաշուեյարդարութեան համար գանուլիին 101 ղրշ. 20 փարայ, գաւրանը կարուած երկթաուղիին 142 ֆրք. և Բէժիին 17 ոսկի 35 փրյ. գին որոշուեցաւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԳՈՆՍՈԼԻՏԷ	
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ Ս. Ռ.	101.21½
Երեկուան էն բարձր գինը	» 101.22½
» էն վար գինը	» 101.15
ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ	
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	142.37½
Երեկուան էն բարձր գինը	» 142 37½
» էն վար գինը	» 141.87½

Շիրքէթը Խարէ	Օ. Ռ.	36.—
Միսիւլի Պանք		6.—
Սելանիկի »	ֆր.	192.—
Քամէրսիալ	Ա. Ռ.	10.03
Քարաու Բրէվիլիժիէ	ֆր.	135.50
» Օրանէա	»	115.50
Իզմիրի քարաւ	»	595.—
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Օ. Ռ.	4.15
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	7.60
» պարտաթուղթ	ֆր.	486.—
Տէրքոյի ղուրի ընկ.	»	292.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա. Ռ	18.65
Քարաքի Կ. Պոլսոյ	ֆր.	517.—
Քրէտիի Յենիքէ Էժիբտ.	1886	339 50
» « »	1903	273 —
Թրանսվալ		54 —
ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ		
Ցունական փոխառութիւն	ֆր.	264.—
Պանք Սաս. Երէս.	»	433 50
» » » Նոր	Օ. Ռ.	4.05
Լաւրիսմ	ֆր.	58 —
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ		
Օսմ. ոսկին 100 ղրշ.էն		ղրշ. փր.
Ֆրանսական ոսկի		87.20
Անգլիական ոսկի		110.01
Բոլ		90.20
Մէճիտիէ արծաթ		108.01
Բաւարի Թագաւորամ		8 66
Քրիմից		51.—
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լանտանի վրայ չէք	ղրշ.	110.02½
Բարիզի » »	ֆր.	22.85
Վիէննայի » »	քուրան	21.87
Գերլինի » »	մարք	18.63

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

12 Մարս 1906

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	99.80
Օսմ. միաց. գոնս. 4 % բաց	95.30
» » » գոց	95.27
Բուսմէլիի երկաթուղի	ֆր. 143.75
Բէժիի պարտաթուղթ	» 414.—
Օսմանեան մաքս	» 488.—
Օսմանեան Պանք	» 645 —
Բրէյ. Լիոնէ	» 1150.—
Բարիզի Պանք	» 1576.—
Աւստրիական Ռանթ	4% 100.15
Իտալական »	5% 105.40
Ռուսական »	4% 1901 84.65
Սպանիակ. արտ. փոխ.	4% 94.90
Պարիս Քարա Այրան	ֆր. 671.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

12 Մարս 1906

Անգլիական Ռանթ	90.63
Օսմ. Միաց. Գոնս. բաց.	94.50
» » » գոց	94.25
Օսմ. Պանք	15.50
Պուլկարական 1892	101.50
Ռուսական 4 % 1888—89	85.25
Ցունական Ռանթ	42.75
Զարթրթ	1.62
Թրանսվալ	2.06
Դանմարկ	6.18
Շաբանական 4 %	90.50

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

12 Մարս 1906

Գերմանական 3 %	89.—
Օսմ. Միաց. Գոնս.	93.60
Օսմ. փոխառութիւն 1903	88.75
Բուսմէլիի երկաթուղի	144.60
Ռուսական 4 % 1902	84.50
Անատոլ.Երկթ.Պարտ. Ա.	103.40
» » » Բ.	103.—
» » Բաժնեթ. 60 %	130.20

ՎԻԵՆՆԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

Օսմ. Բէժի	—.—
Բուսմէլիի երկաթուղի	150.75
Վիեննական պանք	564.25

ՀՐԱՆՏ ԴԱՄԻԱՆՈՍԵԱՆ

Առեւտրական Կեանքը

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐԸ ԴԱՏԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

Ցանձնակատար մը իր ան գործածութեան համար բաւական քանակութեամբ իւր գնած է վաճառականէ մը և վճարման համար ի հրամանի պարտատիրոջմէ մը ստացած է անոր։ Գնուած նիւթերուն գրակին ու սեպհին համար խնդիր ծագելով այս երկուքին միջև՝ յանձնակատարը՝ պայմանագրին՝ կը մերժէ վճարել պարտատիրոջը։ Վաճառականը կ'ապառնայ առեւտրական դատարան դիմել ու այդ մասին անմիջական վճարումը և կամ յանձնակատարին սնանկութիւնը պահանջել կ'ուզէ։ Աւելցնենք որ գնուած իրերուն մէկ մասը յանձնակատարը փոխանակ իր ան համար գործածելու՝ ծախած է ուրիշին։ Արդ, խնդիր է թէ վերոյիշեալ պայմաններով եղած գործառնութեան մը համար երկու առեւտրականներու միջև ծագած դատը սեպնելու ձեռնհա՞ս է առեւտր. դատարանը. որպէս զի վաճառականը կարենայ յանձնակատարին սնանկութիւնը վճռել թէ։

Առեւտրական գործերու հանգամանքին և առեւտր. դատարանի մասին օրինական որոշ որոշումներ կան Օրինագրքին մէջ (յուլիսած 28, 29 35)։ Կան գործառնութիւններ, որոնք էապէս առեւտրական են, իսկ կան գործառնութիւններ ալ, որոնք պարզ կը նկատուին և կը փոփոխուին գործողին վիճակին ու նպատակին համեմատ։ Փոխանակագիր մը ստորագրելը էապէս առեւտրական գործ մը նկատած է, իսկ բան մը գնել կամ ծախելը պարզ գործողութիւն մը։ Ո՞ւ է իր մը գնելու կամ ծախելու գործառնութիւնը առեւտրական նկատուելու համար, պէտք է չափս մը դիտուամով եղած ըլլայ անիկա։ Եթէ գնողը կամ ծախողը պարզ անհատ մը է, գործառնութիւնը պարզ հանգամանք մը ունի, և առեւտրական կը համարուի այն ատեն միայն երբ այդ գործողը ապացուցանէ թէ չափս նպատակաւ գնած է կամ ծախած։ Իսկ եթէ վաճառական մը ան է իր մը գնէ կամ ծախէ, այդ գործառնութիւնը առեւտրական՝ այսինքն չափս դիտուամով եղած կը սեպուի, որուն պարզ ըլլալը պարտաւոր է ապացուցանել։ Օրինակի համար, եթէ պարզ անհատ մը տասը ծրար կաւ գնէ՝ ծախելու և դրամ շահելու համար, ըստ օրինի զանոնք իր անձնական պէտքին համար գնած կը համարուի, և եթէ այդ մասին խնդիր մը ծագի, շահու նպատակաւ գնած ըլլալը ապացուցանելու պարտաւոր է։ Մինչդեռ եթէ այդ միևնոյն վաճառականը՝ տասը ծրար կաւաւ, առեւտրական մը իր ատանը պէտքին համար գնած ըլլայ, այդ գնումը շահու համար ծախելու դիտումով եղած կը նկատէ օրէնքը և այսպէս չըլլալուն համար ապացոյց կ'ուզէ առեւտրականէն։

Դատարանին ձեռնհասութեան գալով, առեւտր. Օրինագիրքը (յուլիսած 35 յօդ.) կ'ըսէ թէ կալուածատէրերու, երկրագործներու կամ այլեւայնոներու իրենց արտադրած հասոյթին կամ բերքին համար և վաճառականներու՝ իրենց առեւտուրէն դուրս՝ ան համար գնած իրերուն մասին ծագած դատերը չեն կրնար տեսնուիլ առեւտր. դատարանին առջեւ։

Կը հետեւի ուրեմն թէ երբ յանձնակատարը ապացուցանէ որ իր գնած իրերը չտնելու համար չէր, այլ անձնական պէտքին համար էր, այդ առթիւ ծագած դատը ձեռնհաս է տեսնել քաղաքային դատարանը և ոչ թէ առեւտրականը։

Դիտելի կէտ մը կայ միայն։

Ցանձնակատարը իր գնած իրերէն մաս մը ծախած է ուրիշին՝ թերեւս շահով ալ։ Արդ, այս մասին օրէնքը ինչ կը սրամադրէ։ Եթէ մէկը շահու համար բան մը գնէ, այդ գնածը ուրիշին ծախէ թէ ոչ, շահի թէ չշահի, առեւտրական կը համարուի։ Այսպէս ալ վաճառական մը եթէ իր անձնական մէկ պէտքին համար բան մը գնէ ու ապա զայն շահով իսկ ծախէ, առեւտրական չի համարուիր։ Միայն այս պարագային նկատի կ'առնուի գնուած ու ծախուած իրին քանակութիւնը։ Օրինակի համար եթէ առեւտրական մը իր հինգ ծրար ժողովէն պէտքին տեղ հարիւր ծրար գնէ ու հինգը գործածելով մնացեալը ծախէ, այս գործառնութիւնը առեւտրական կը համարուի, եթէ մինչեւ իսկ այդ ամբողջ քանակութիւնը նախապէս և իրապէս գործածելու համար գնած ըլլար, որովհետեւ օտարի մը համար տեղեակ է այդ կէտը, և աւելի հաւանական կը թուի շահու համար գնած ըլլալը։

Մեհեկլեի 68 յօդուածը կ'ըսէ թէ «Թագուն առեւտր. գործերու մասին ստացուած ծանօթութիւնը համազօր է ճշմարտութեան։ Այսինքն այն թագուն առեւտր. գործոց մասին որոց ճշմարտութեան իրազեկ ըլլալ դժուարին է, առերեսոյթ ապացոյցը վճռոյ հիմ կը գործածուի»։

Կը մնայ միայն յանձնակատարին իր պարտքը վճարելու համար ի հրամանի պարտատիրոջմէ մը առլը։

Առեւտրական թուղթերը էապէս առեւտրական գործառնութիւններ նկատուած են ու ասոնց մասին Առեւտր. Օրինագրքին միևնոյն յօդուածին (35) երկրորդ պարբերութիւնը տպէս կը սրամադրէ։

«Սակայն վաճառականին պարզ գործառնութեան մը համար ստորագրած մուրհակին մէջ եթէ բացատրութիւն (ստարանաք) չկայ, զայն իր առեւտրական գործին համար ուսած կը նկատուի և այդ առթիւ ծագած դատերը Առեւտր. Դատարանը կը տեսնէ։»

Արդ, Օրէնքին այս վերջին պարբերութենէն ի՞նչ պիտի հետեւցնենք։ Պարզ գործառնութեան մը համար եթէ ըստ սովորութեան առեւտր. թուղթ մը տրուի, ինքնանի մուրհակ մը տարբերուի, այդ առթիւ ծագած դատը միթէ ձեռնհա՞ս է տեսնել Առեւտր. Դատարանը։

Այս մասին սմանք տարակարծիք են։

Բայց ուղիղը սա է թէ, որովհետեւ օրէնքը ասոնց որոշ բացատրութեան պարզ գործառնութեան մը համար տրուած առեւտր. թուղթը առեւտր. գործառնութիւն մը կ'ենթադրէ ու տարհամար այդ դատերը տեսնելու ձեռնհաս կը համարէ Առեւտր. Դատարանը, նոյնպէս, որովհետեւ կարելի է ենթադրութիւն մը հերքել հակառակ ապացոյցով, հետեւաբար երբ առեւտր. թուղթի մը պարզ գործառնութեան համար տրուած ըլլալը հաստատուի, այն ատեն դատարաններուն ալ ձեռնհասութեան պայմանը կը փոխուի։

Օրէնքին այն տրամադրութիւններէն կը տեսնուի թէ վաճառականը ծանօթ պարագաներու մէջ առած մէկ մուրհակով չի կրնար յանձնակատարին դէմ առեւտր. դատարանի առջեւ դատ բանալ ու անանկութիւն պահանջել։

Ա. ԴԱԼԻՔԱՐՃԵԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԵՏՐԱԿՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Օսմ. Առեւտր. Օրինագիրքը իր 5դ յօդուածով կը սրամադրէ որ վաճառական մը պարտաւոր է Օրտաքարը և հաշուեկշռի տեսքը, վրան դեռ բան մը չգրած, պաշտօնական գործողութեան ենթարկել, յատուկ պաշտօնեային ձեռքով։ Այս պաշտօնեան է նոտարը (մասգավէլթ մուհրրիր), որ իրեն ներկայացուած տեսքերուն իւրաքանչիւրը ելքը պաշտօնապէս կը թուագրէ, և այդ տեսքերն քանի՛ երեսներէ բաղկացած ըլլալը թէ՛ առաջին և թէ վերջին էջին մէջ կը նշանագրէ, պաշտօնապէս ինքնալով և սորագրելով։

Վաճառական մը պաշտօնական բռվէն անցած այսպիսի տեսքակ մը կերթայ այլ եւս գործածել մինչեւ տարւոյն վերջը, ուր իրեն կը մնայ կատարել ուրիշ պարտաւորութիւն մը ալ, զոր օրէնքը նմանապէս կը պահանջէ։ Վաճառական մը նաեւ պարտաւոր է իր օրտաքարը տարւոյն վերջը ներկայացընել լիշեալ պաշտօնեային (նոտար), որ տեսքերին մինչեւ գրուած էջին տակը անոր պարունակութիւնը պաշտօնապէս կը վաւերացնէ թուագրելով, տորտագրելով ու ինքնալով։

Այս վերջին պայմանը ինքնազգոյշ հոգածութիւն մըն է, վասն զի դժուար չէ մէկու մը նախապէս քանի մը պարզ տեսքերներ թուագրել ու պաշտօնապէս և յետոյ քանի մը ձեւերով գործածել զանոնք, ի հարկին մէկին մէջ ուրիշ կերպ արձանագրելով իր գործառնութիւնները, միւսին մէջ ալ տարբեր ձեւերով, ըստ կամս։ Ուստի օրէնքը մէկ հարուածով վերջ տալ սրած է այս պատահականութեանց, վաճառականներուն տարւոյն վերջը իրենց օրտաքարին պարունակութիւնը վաւերացնել տալ հրամայելով։ Օրինական տրամադրութիւն է որ նոտարը իրեն ներկայացուած տեսքին տակ է էջը չը կարդայ։

Հաշուեկշռի տեսքին ալ, տարւոյն վերջը պաշտօնական վաւերացման պէտք ունի թէ ոչ։ Օսմ. Օրինագիրքը այս մասին բան մը չի տրամադրեր։ Եւ ասիկա նկատելով որ հաշուեկշիռը օրտաքարին համաչափութիւնն ու ամփոփումն է, այս վերջինին վրայ կատարուած տեսքը պաշտօնական հաստատութիւն կը բաւէ հաշուեկշռին ճշմարտութիւնը ապահովելու, վասն զի հաշուեկշռին մէջ պատահելիք տեսքերուն մասին արձանագրութիւնը օրտաքարը կրնայ ճշտել։

Գալով ընդօրինակութեան տեսքին, անոր մէջ անցած տեսքերը գրութիւն պէտք է տրդէն իր բուն օրինակը ուսնենայ ուրիշի մը քով, և ի պահանջել հարկին, եթէ երկու վաճառականներու միջեւ գնեմ մը ծագի, միոյն մէջ տեսքի ունեցած տեսքերուն փոփոխութիւն կամ խարդախութիւն միւսին ճշմարտութիւնը չի կրնար եղծել։ Ուստի այս տեսքերը տարւոյն վերջը հաստատելու պէտք չէ տեսնուած։ Ցիրանալի մէջ, դեռ չդրուած՝ պաշտօնական արձանագրութեամբ կը թուագրուի։

Ասոնք տեսքերի մը ունենալիք արտաքին պայմաններն են։

Գալով ներքին պայմաններուն, առեւտր. տեսքերի մը պէտք է ըլլայ միշտ որոշ և յստակ։ Ուստի գործառնութեան մը մասին եղած տեսքերը արձանագրութիւն պէտք է ըլլայ կանոնաւոր և թուագրեալ՝ օրուան, ամսուան և տարւան թուականովը։ Գրուած տողերուն և բառերուն միջեւ յետոյ խօսքեր աւելցնելու չափ բացութիւն և պարապութիւն ըլլալու չէ։ Գրուելու յատուկ միջոցներէն դատ էրներուն վերի, վարի, քովնայի լուսանցքներուն վրայ գրութիւններ և աւելցուած արձանագրութիւններ ներելի չեն։ Գրուածները արձելով, քերթելով անոնց տեղ ուրիշներ լեցուելու չեն։

Եթէ արդարեւ տեղի ունեցած սխալ մը սրբագրել հարկ ըլլայ, նախապէս գրուածին քնթերցումը պահպանելով, կը բաւէ վրան բարակ գիծ մը քաշել և ուղիղը տակը կամ վրան գրել։ Եթէ գրութեան միջոցը սուտ սրբագրութիւն ընելու թոյլատու չէ, այն ատեն լուսանցքին վրայ պէտք է գրել։ Աւելորդ է ըսել թէ առեւտր. տեսքի մը կը վայլէ որ ըլլայ մաքուր և կազմուած։

Տեսքերներու մասին օրէնքին տրամադրած վերոյիշեալ տրաքին և ներքին պարտաւորիչ պայմանները ուզղակի անկանոնութեանց և խարդախութեանց առիթը առնելու համար են։ Հակառակ այս օրինական խստութեանց, դարձեալ չեն պակիր դժբախտաբար վաճառականներ, որոնք այս տեսքերէն խուսափելու համար հազար ու մէկ միջոցներ ի գործ կը դնեն ու կը յաջողին։

Օսմ. Առեւտր. Օրինագիրքը կը սրամադրէ նաեւ որ վաճառականները տարւոյն վերջը պարտաւոր են իրենց վերոյիշեալ տեսքերները —ըլլան ասնանք պարտաւորիչ և կամ ըստ կամս բռնուածներ— ծրարել ու պահել։ բայց մեկնեցնն ասեն չըսեր թէ ո՛րքան ժամանակի համար։ Ցիրանական առեւտր. օրինագիրքը տասը տարի պահել կը հրամայէ։

Միայն թէ երբ նկատենք որ վաւերացեալ և կանոնաւոր տեսքերները ըստ օրինի առեւտրական դատարան համար կ'ընդունուին իբրեւ փաստ և ապացոյց, կրնանք զանոնք ընդհ. օրէնքի տրամագրութեանց պատկանիլ, վասն զի. ինչպէս յայտնի է, իրաւունք մը մինչեւ ասոնցինգ տարի կարելի է հետապնդել։ Ուստի օրէնագէտներուն կարծիքը այն է որ վճռոյ տեսակ եղող սեւ է թուղթ, տորտագրութիւն, տեսք մինչեւ տասնրհինգ տարի կրնան պահուիլ, ի պահանջել հարկին նկատողութեան առնուելու համար։

Թէ ս՞ր տասիճանի կարեւորութիւն ունին առեւտրական տեսքերները դատավարութեանց պահուն և ի՞նչ են անոնց ազդեցութիւնը վերջնական վճռոյն վրայ, կ'սպասի գիտնալ։

Այս մասին՝ յաջորդ անգամ։

Ա. ՇԱՀՈՒՊ
Փաստաբան

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԵՐՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՕՐԻՆԱԳԻՐԸ

Սէջ Լուսի վերջին արուեստական-դէսին մէջ պարտք ցուցադրողները զարմանքով տեսան որ Մ. Նահանգաց մէջ վաճառականները պաշտպանող օրէնք մը չըլլալուն համար, Ամերիկացիք արուեստանոցի մէջ համբաւ չունցած առեւտրական անուններնը կը գործածէին իրենց արտադրութիւններուն վրայ։ Օրինակի համար, Մ. Նահանգաց մէջ չնուած մեքենաները անպատիժ կերպով կը գործածէին Լիոնի ամէնէն համբաւաւոր գործարաններուն անունները։

Զանազան երկիրներու Առեւտրական Սենեակները բազմաթիւ իրաց այս վիճակին դէմ և խնդրեցին ամերիկեան կառավարութենէն որ օրէնք մը հրատարակէ Մ. Նահանգաց մէջ պաշտպանելու համար առեւտրական անունները և վաճառանիշերը։ Բարիզի Առեւտրական Սենեակը նախապէս դիմում ընելով յանձնած էր արդէն հեղինակութեան իրաւունք տանող ֆիրմանական արտադրութիւններու համար, և այս անօրինութիւնը քիչ մը հանդարտեցուց ֆիրմանոցի արտադրիչները։

Արդ, ամերիկեան կառավարութիւնը միւս արտադրիչներուն արդար խնդանքները նկատի առնելով, գոհացում տուաւ։

Վաճառանիշերու օրինագիր մը վերոյ վիճարանութենէն ի վեր, որ նոր համաձայն մը մէջ մտնելու ամերիկեան օրէնդրութիւնը, Ամերիկացիք կարգ մը գործարանական անօրինութիւններ բրած են որոնց նպատակն է պաշտպանել վաճառականութեան շահերը։

Առաւօտեայ այս մասին ընդունուած օրինական տրամադրութիւններուն էական հատուածը. «—Մ. Նահանգաց ո՛չ մէկ մաքսատունէն ներս պիտի ընդունուին այն վաճառքները, որոնց վրայ գրուած կամ կեղծուած է ամերիկացի գործարանատէրի մը կամ վաճառականի մը անունը կամ անունը գործարանատէրի մը և վաճառականի մը որ Մ. Նահանգաց քաղաքացիներուն նմանորինակ առեւտրութիւններ շնորհով տար երկիրներու մէջ կը բնակին»։

ԳԱՂԹԱԲԵՐԳԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Շաբաթ.— Ժամանեցին և ծախուեցան 5640 պարկ ուսթրիական, երկու վագոն փշի և մէկ վագոն քառակուսի շաքար։

Աւստրիականին առաջին տեսակին կենդրնարը կ'արժէ 82 դրշ. Լ. Օսմ. 100էն, դրանգիդի համար՝ 79½, փոշիին կենդրնարը՝ 78-80 և քառակուսիին 50 քիլօն 86 դրշ.։

Խաճուկ.— Ժամանեցին և ծախուեցան 1275 պարկ։ Բիւրին 100 օքան կ'արժէ 620-700 և Վէտրիոը՝ 750-800 դրուշ։

Բրինձ.—Ժամանեցին և ծախուեցան 800 պարկ Բանկուն, 240 եգիպտական և 200 բիրդն Բ. տեսակ։ Բանկուինին պարկը կ'արժէ 106-109, եգիպտականին խագվիին՝ 82-86 և բիրդն Ա. տեսակին պարկը 42½ ու Բ. տեսակինը 41 ֆր.։ Ճենովայի բրինձ դրանգիդով՝ 35 ֆր. պարկը։

Կարագ.—Ժամանում և վաճառում չկայ։

Խավիար.—Ժամանեցին և ծախուեցան 60 տակառ բարամա։ Սեւին Ա. տեսակը 120 դրշ. է, Լ. Օսմ. 120էն, Բ. տեսակը 90, կարմիր բարամա, 13-14 դրշ., Լ. Օսմ. 140էն, և Բ. տեսակը 11-12 դրշ.։

Իւղ.— Ժամանեցին և ծախուեցան 300 տակառ Այվալը, Էմբէմիա և Միտիլլի։ Այվալլէն քիլօն, մէջիա 21էն, կ'արժէ 5 դրշ., Էմբէմիինը 4¼ դ., և Միտիլլիինը՝ 4⅛ դրշ.։

Օճառ.—Ժամանեցին և ծախուեցան 250 պարկ Միտիլլի և Այվալը։ Այվալլէն քիլօն կ'արժէ 110 փ., Լ. Օսմ. 109էն, և Միտիլլէնը՝ 105 փ., Բ. տեսակ 95 փ.։

Գոգեղ.— Ժամանեցին և ծախուեցան 60 պարկ։ Օքան կ'արժէ 8¼-9 դրշ. Լ. Օսմ. 100էն։

Մում.—1200 պարկ պիժիրական մում եկաւ ու ծախուեցաւ։ Ֆուրնիէ եքսդրա, 11 քիլօնոց տնասկը կ'արժէ 59½-60, իսկ պիժիրական

10	քիլօնոցը	49	դրուշ
7½	»	38	»
8	»	40	»
3½	»	17½	»

ՇԵՐԱՄԱԲԱՒԻԹՈՒԻՆԸ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Տիվրիկի կը գրեն մեզ. — Տիվրիկի չրլիկանները գանուող Բինկեան, Զիմառա և Կեսմա գիւղերը 6-7 տարիներէ ի վեր շերամ բռնել սկսած են։ Այս տարի թէ՛ քաղաքին և թէ մօտակայ Էզուզէն և Օտուա գիւղերն ալ սկսան շերամ բռնել։ 1905 տարւոյ մէջ այս տեղերու խարտի արտադրութիւնը մօտաւորապէս 10,500 քիլոյի հասած է։ Կը յուսացուի որ քանի մը տարիներ վերջ Տիվրիկի շերամարուծութեան մէջ արտադրանքի յաջողութիւն պիտի ըլլայ։ Քաղաքէս երկու ժամ հեռու Ս. Գրիգոր Լուսաւորչայ վանքին մէջ 25 զրաքներով վարժարան մը հաստատած է 5 տարիներէ ի վեր, սակայն պակասէի անձկութեան պատճառու այս տարի դպրոցին հոգաբարձութիւնը ստիպուեցաւ աշակերտաց թիւը պակասցնել։ Այժմ հոգաբարձութիւնը կ'ուզէ վանքին սեփական մէկ քանի ջրաբեր տարեր թթատառնի վերածել։ Դժբախտաբար այն թթատառները հաղցնելու դիտմամբ կը պակսի, որպէս զի սարքուեցաւ Պոլիս գանուող Տիվրիկցիներու դիմել։ Կը յուսացուի որ եթէ այդ տարերը հոգաբարձութիւնը թթատառի վերածէ, մէկ քանի տարի վերջ վարժարանին պիւտճէն ապահովուած կ'ըլլայ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
6, ԲԻՐԱ ՄԵԾ-ԲԱՐՄԱՔ-ԳԱՂՈՒ ՓՈՂՈՑ, 6
ՀԻՒԱՆԴ Ի՛ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ԳՂՆԶԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

Լոնտոնի մէջ անհատատ է, բայց Ամերիկայի մէջ գործ չատ կայ, որովհետեւ չի կարծուիր որ այս մասագը մօտաւոր ժամանակի մէջ գիներու անկում մը կրէ։ 10,000 թօնոյի մթերքէն 8000ը ծախուեցաւ և 2000 թօնօ միայն կը մնայ։ Այս քանակութիւնը խիստ հակիչնի մը ենթարկուած է գլխաւոր շահեկիներուն կողմէ, որով ժամն առնել ուզողները մասնագիտաթեան մէջ են։ Բարիզի, Մարսիլիոյ և Նիւ Եորքի գղնձի հրապարակները լաւ վիճակ մը ունին։

ՋԻՆԿՈՑԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ.— Մեկուկայի մէջ ջինկոյի նոր հանքեր գտնուած են։ Ջինկոյի վաճառականները այժմ կեդրոնացած են Մանդէրիի և Վիլլամսայի մէջ, ուր գնողներու միջեւ մրցում ելլալով, գիները անյուսալի բարձրացում մը կրեցին։ 37—38% ջինկո պարունակող հանածոները ծախուեցան, մինչ սակիզ տասը 42—43% ջինկո պարունակողները դժուարաւ յաճախորդ կը գտնէին։

ԱՆԱԳԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ. — Գիները հաստատուն են Լոնտոնի մէջ։ Բարիզի և Մարսիլիոյ մէջ գիները նոյն են, իսկ Նիւ Եորքի մէջ քիչ մը իջած են։ Բոգէրտամի հրապարակը այս օրերս ուշելի հանդարտ է։

ԹԻԹԵՂԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ. — Անգլիոյ մէջ թիթեղի գործառնութիւնները թոյլ են։ Արտադրիչները ի զուր կը ջանան շահաւոր գիներով կատարել յանձնարարութիւնները։ Թիրեա հարկ ըլլայ թիթեղի արտադրութիւնը ստանափակել։ Լիվերբուլի մէջ գիները քիչ մը իջած են, որովհետեւ արտադրիչները իրարու հետ կը մրցին շատով յանձնելի յանձնարարութիւններ ստանալու համար։ Բարիզի մէջ 255 թերթ պարունակող թիթեղի տնասկը կ'արժէ 56-70 ֆր.։ Այս թիթեղները Լիսեւրվի տուփ չինելու համար կը գնուին։

ՍԻՄՈՆ ԶԵՕՄԼԵԲՃԵԱՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1906 Փետր. 28 երեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Ցերմակ Առաջին օքան	41-41½	ֆր.
» երկրորդ »	40-40½	»
Մարսիլիա »	36-38	»
Զամաբրլ »	34-35	»
Սէրթ տասրկն, օքան	41-41½	ֆր.
» մինչեւ տեսակ	39-40½	»

Այսօր ժամանեց 11 վագոն ցորեն Ա. նասրալ։

ԱԼԻՒՐ

Ցեղատեսակ ջրտամ Ա. պարկը	76	գրշ.
» » Բ. »	71-72	»

ՊՆԱ

Օքան 19½-20 փարա։

ԳԱՐԻ

Բէօսմէնէ 14-14¼ դրշ։ գրիւ։
Մէրսին և Բասմիլի 13-13¼ դրշ։ գրիւ։

ԻՆՉ Կ'ՈՒՏԷՔ ՄԵԾ ՊԱՆՔԻՆ

Ասիկա կարեւոր հարց մըն է փափաքողներուն համար որոնք չեն գիտեր թէ ինչ կերպով ուտեն Մեծ Պանքի եօթը շաբաթներուն համար։ Նուազ պահեցողները ու չպահողները անգամ կը խլեցնեն ուտելիք ուտելու և կը փնտռեն կերակուր մը որ թէ՛ իրենց քիմքը գոհացուցնէ և թէ մինչեւ ժամանակ պանքը լուծել չայ։

Ահաւասիկ Մեծ Պանքի կերակուր մը, որուն ամենաշնորհ տեսակը պատրաստելու մասնագիտութիւնը ունին Գումգապուի հրապարակին վրայ գտնուող Մկրը և Գոսպար ազգանունները։ Առէք տեսք պատուհանը, Մկրին ու Գոսպարին «պահարը» թօփիկէն։ Վերջին ծայր գոհ պիտի մնաք ու ալիւս պիտի չնեղուիք Մեծ Պանքի կերակուր փնտռելով «Անուշ'կ է թօփիկ»։

ԹՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ 24

ՀԱՒԱԲՈՒԴՈՒԹԻՒՆ

ԲՆԱԿԱՎԱՅՐ ՎԱՌԵԱԿՆԵՐՈՒ

Թխամէն լաւագոյն ու բաղձալի արդիւնք մը ստանալու համար, նախապէս թխամայրերուն ասած տեսութիւններ և հոգածութիւններ ունելի կը շնչուի վառեակներու ծնունդէն վերջը։

Այդիւնք մը ստանալ բաւական չէ. պէտք է անոր յարատեւութիւնը ապահովել։ Ուստի այն վառեակները, զորս ստացանք, պէտք է մնուցանել ու խնամել մինչեւ որ հասնին երիտասարդութեան և որոշապէս զանազան պատահարներէ ինքզինքին ազատ և անվնաս պահելու կարողութեան։

Վառեակներուն յատկացուած բնակավայրին ընդարձակութիւնը հաւասարութեան կամքն կախում ունի։ Սակայն բաւական է թէ վառեակներուն թիւը կ'ազդէ այս խնդրին վրայ և երբեք ուղիղ չէ բազմաթիւ վառեակներ նեղ և անձուկ տեղի մը մէջ խճողել։

Բնակավայրը պէտք է պատպարել պատով, ցանկով և կամ փայտամով, որպէս զի վառեակները դուրս ելլելով հաւերէ, շուներէ, ոտքերէ և բաղերէ չեղծանգիսին։

Վառեակները ապա՛հներու, կատուներու և կուզերու չդպնելու համար ասոնց բնակարաններուն կից խարխերու մէջ հրթեռլ պահելու չնիներ պահել անհրաժեշտ է։

Լաւ է որ բնակավայրին գեղինը սուղուտ ըլլայ. հակառակ պարագային հողին չեղ ձեւ մը տալու է, որպէս զի անձրեւներէ վերջ ոչիմեր կազմելով զանազան փոխանցիկ հիւանդութիւններու տարածման տեղի չտուն։

Դալարիքը վառեակներուն անհրաժեշտ սնունդը կազմելուն համար, պէտք է որ բնակավայրին գեղինը բնական բուսականութիւնով մը օժտուած ըլլայ և կամ հակառակ պարագային արհեստականօրէն մարգագետին մը տառջ բերել պէտք է։

Ագարակներու և խոշոր պարտէզներու մրգատատները վառեակներու բնակավայր յատկացնելով չորս օգտաշատ առաւելութիւններ ապահոված կ'ըլլանք։

Նախ՝ ընդարձակ գեղին մը, երկրորդ՝ պտղատու ծառերէն առաջ եկող գով և անուշ չուքը, որուն տակ տարուն հեղձուցիչ տապերուն՝ վառեակները կը պատպարուին, երրորդ՝ խոտը որ մրգատատի գեղին բնական բերքն է և կը նպաստէ վառեակներու սնուցումին, չորրորդ՝ միջատներու և որդերու առատութիւնը, որ վառեակներու մարմնական զարգացումին և կատարելագործութեան անհրաժեշտ մէկ տարրն է։

Ամէն տեղ մրգատատներ գտնել կարելի չըլլալուն համար, վառեակներու զարգացումին նպաստող չորս գլխաւոր պայմանները միշտ աչքի առջեւ ունենալով պէտք է հաստատել արհեստական բնակավայր մը հետեւեալ եղանակով.—

13—15 վառեակներու բնակութեանը համար 6—8 մեթր տարածութիւնով գեղին մը յատկացնելու է, որուն արեւելեան կողմին վրայ հաստատելու է վառեակներուն բնակարանը։

Բնակարանին հիւսիսային կողմը պէտք է ծածկել խիտ խիտ ասկեղ ագահիայի, ուռենիի և թթենիի նման թաւ փերով, որոնց հովանիին տակ վառեակները տմառուան երկար օրերուն մարմնական զարգացումին և կատարելագործութեան անհրաժեշտ մէկ տարրն է։

Ամէն տեղ մրգատատներ գտնել կարելի չըլլալուն համար, վառեակներու զարգացումին նպաստող չորս գլխաւոր պայմանները միշտ աչքի առջեւ ունենալով պէտք է հաստատել արհեստական բնակավայր մը հետեւեալ եղանակով.—

13—15 վառեակներու բնակութեանը համար 6—8 մեթր տարածութիւնով գեղին մը յատկացնելու է, որուն արեւելեան կողմին վրայ հաստատելու է վառեակներուն բնակարանը։

Բնակարանին հիւսիսային կողմը պէտք է ծածկել խիտ խիտ ասկեղ ագահիայի, ուռենիի և թթենիի նման թաւ փերով, որոնց հովանիին տակ վառեակները տմառուան երկար օրերուն մեծամասնութիւնը զբօսնելով կ'անցնեն։

Բնակարանին առջեւը նրբանցք մը պէտք է թողուլ, ի հարկին մաքրութեան հոգ տանելու համար։

Նրբանցքին վարի դին կօրեակի (տարբ), շղթայի, հազարի նման բոյսեր ցանելու և ուելի վրայ բաղարջնիի, վարդենիի և վայրի սալորենիի նման ուռենիներ տնկելու է։

Որդերու և միջատներու փնտռտուքին համար վառեակներուն ցուցուցած փափաքին իրագործման առիթ ընծայելու է հաւաբոյծը, քանի որ միջատները և որդերը հարեղ սնունդ մը ըլլալով, վառեակներուն մեծ և զօրաւոր ըլլալուն կը նպաստեն. միւս կողմէ վառեակները զանազան գոնելու համար իրենց տաքերով կը փորեն ու կը խառնշակեն հողը և այսպէս լաւագոյն մարմնամարզ մը կատարած կ'ըլլան, մեծամասնութիւնը զբօսնելով կ'անցնեն։

Բնակարանին առջեւը նրբանցք մը պէտք է թողուլ, ի հարկին մաքրութեան հոգ տանելու համար։

Նրբանցքին վարի դին կօրեակի (տարբ), շղթայի, հազարի նման բոյսեր ցանելու և ուելի վրայ բաղարջնիի, վարդենիի և վայրի սալորենիի նման ուռենիներ տնկելու է։

Որդերու և միջատներու փնտռտուքին համար վառեակներուն ցուցուցած փափաքին իրագործման առիթ ընծայելու է հաւաբոյծը, քանի որ միջատները և որդերը հարեղ սնունդ մը ըլլալով, վառեակներուն մեծ և զօրաւոր ըլլալուն կը նպաստեն. միւս կողմէ վառեակները զանազան գոնելու համար իրենց տաքերով կը փորեն ու կը խառնշակեն հողը և այսպէս լաւագոյն մարմնամարզ մը կատարած կ'ըլլան, ինչ որ քիչ մը քիչ չէ որ կ'օգնէ անոնց առողջութեանը։

ՀՐԱՆՏ ՏԱՆՇԻԿԵԱՆ
Մասնագէտ
երկրագործական գիտութեանց

×

ՏԻՒՐ ՍՏԵՓԱՆ Ն. ՊԱԼԵԱՆ (Էսկիշէհիր). — Շնորհակալութիւն ձեր համակրական տեղեկութեան համար։ Հաւաբուծութեան վրայ զուտ մասնագիտական գրքեր շատ կան ֆրանսերէն լեզուաւ, որոնց մեծագոյն մասը ամատեսներու համար պատրաստուած է և մեծամեծ ծախքերու կը պարտաւորէ հաւաբոյծը։ Կը յանձնարարենք կարդալ Ernest Lemoineի Elevage des Animaux de Basse-cour, որ ամէնէն նպատակայարմարն է։ ՆՈՑՆ

ՏԻՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ